GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Vitt.
Lv.

MELLAN KORREKTUREN

BERÄTTELSER OCH SKISSER

AF

KARL LUNDEGÅRD.

ÖRNSKÖLDSVIK
ÖRNSKÖLDSVIKS-POSTENS TRYCKERI
1895.

ISLOSSNING.

Ute i skärgården ligger isen fast som en bro mellan holmar och uddar, och snön täcker den så fullständigt, att en vandrare som af en händelse råkade förirra sig hit ut i denna vintriga öken med svårighet skulle förmå skilja land från vatten. Endast de af blåsten pinade och slitna tallarne med sina rödbruna, fjälliga stammar stå liksom en skyddsvakt emot vågorna och utmärka gränslinien för hafskonungens besittningar. Rundt omkring på öarne, ja till och med här och där på de större holmarne äro små och stora sommarvillor uppförda. De ligga antingen halfvägs uppe i någon sluttning liksom vore de i färd med att klättra upp på den ofvanför liggande höjden, eller ock ända nere vid vattenbrynet, med stenfoten liksom färdig att glida ut öfver iskanten.

Dystra och ödsliga se de ut, där de ligga i sin vintersömn, med luckor och bom för de tillslutna fönstren, och med brädlappar vårdslöst spikade framför de stängda dörrarne. Trädgårdsgångarne äro igenyrda af snön, som ingen vårdande hand bryr sig om att aflägsna, och öfver taken ligga tunga drifvor. Skorstenarnes rökhufvar stå i hvita toppmössor, hvilka endast lyftas för att ge stormvinden en undergifven hälsning, när han kommer på besök.

Allt är så ödsligt och stilla, och det enda som ger skärgårdslandskapet en tillstymmelse till lif, är en liten illa hoptimrad stuga, som ligger vid foten af en skyddande klippa på en af de största holmarne. Den ser fattig och tarflig ut emot de kringliggande villorna, men där ligger dock öfver den lilla byggningen en prägel af enkel hemtrefnad och ombonad värme, som tyder på, att den icke uteslutande är en tillfällig sommarbostad, hvilken öfvergifves, när höstkvällarne börja bli en smula långa, och vinden piskar vågorna till skum ute bland skären.

Den trötta morgonsolen blir riktigt upplifvad, när den träffar på dessa intensivt röda gaflar, stickande upp ur all den tröstlösa begrafningsståten, och för att visa sin tacksamhet förvandlar den de grönaktiga rutorna till massiva guldskifvor, som skulle göra stugans egare, den fattige Erik Jansson till en rik man, bara han hade förstånd att sträcka ut handen i rätta ögonblicket.

Men så mycket förstånd har han inte, den hederlige Erik Jansson, och därför förblir han allt jämt lika fattig.

Fattig? Ja det beror för öfrigt på det! Själf tycker han inte att han är fattig alls. Han har ju en frisk kropp, ett par duktiga armar, en hustru, som håller så innerligt af honom, och ett halft dussin snälla och välartade barn, af hvilka de två äldsta, redan äro ute i världen och försörja sig själfva.

Erik Jansson är för öfrigt »skeppare på egen skuta». Det är visserligen bara en gammal rankig och illa medfaren skärgårdsskuta, som för länge sedan borde varit utdömd. Men med den seglar

Erik Jansson last efter last af den präktigaste skärgårdsved in till Stockholm. Och han drar sig fram på det gamla sjöodugliga skrället, med hustru och barn.

Men på de sista åren har det dock varit som det kunnat med förtjänsten ibland. Hvar eviga smul går åt af de små intägterna för sommarseglationen, och det blir aldrig någonting öfver. I bland när våren dröjer allt för länge med att spränga skärgårdsisarne, är det ondt om både bröd och sofvel i Erik Janssons stuga.

— Om en bara kunde få så mycket tillöfvers, att en kunde få kåken på fri och egen grund, så skulle det nog bli bättre, säger Erik Jansson i bland, då näringsbekymren bli allt för enträgna, men de' tycks vara klippt omöjligt. Det är nämdemannen Johan Heriksson i Utsund, som eger jorden, på hvilken den lilla stugan ligger, och Erik Jansson betalar 25 kronor om året i arrende för tomtplatsen. Skeppar Jansson har bott på samma ställe i nära tjugo år. Han var unga karlen, då han byggde därute på holmen. Det var det året han låg hemma hos sin morbror, den gamle tullvaktmästaren vid Furusund, efter att ha kommit hem från sin andra resa rudt jorden med en stor amerikanare, som också gick med sockerrör och bomull till Sverige. Han hade tänkt taga hyra igen, så fort sjöfarten blef öppen från Göteborg. Men vintern var ovanligt ihållande det året, isen låg till fram i April månad, och hur det var, när ändtligen islossningen inträdde, så var den unge sjömannen bunden med bojor starkare än alla hafsisar i världen.

Erik Jansson var kär.

Den unge matrosen hade så länge stirrat in i ett par djupa, blå vattenspeglar, att han blifvit

ohjälpligt fast. Och lilla jungfru Lotten, den lyckliga egarinnan till dessa blå vattenspeglar, hade ej kunnat motstå. Där hade försiggått en alldeles afgjord islossning kring hennes hjärta, och när vårens ljumma fläktar började sätta de frigjorda vågorna i rörelse, hade hon gett den raske, hurtige sjömannen sitt ja-ord.

— Men jag vet bara inte hur jag skall kunna uthärda att veta dig vara därute på det stora vilde hafvet, när böljorna skumma emot skären härutanför, och när de långa höstkvällarne komma med storm och stickmörker, hade hon sagt, med ett drag af oro i sitt ansikte.

Då hade han dragit sin käresta ned i sitt knä och lagt henne med hufvudet intill sitt bröst, så att hon kunde höra de regelbundna, kraftiga slagen af hans hjärta — och så hade han anförtrott henne, att han nu tänkte ge långresorna på båten, stanna hemma och bli skärgårdsskeppare. Det var några bönder, som egde en gammal rankig skuta, och den skulle han få föra, mot att egarne fingo hälften af fraktintägterna.

— Och sir du, slutade han gladt, så bygger jag mig själf en liten stuga — nämdemannen i Utsund har lofvat att lemna mark och grund... och sen...

— Och sen...? sporde hans trolofvade med ett skälmaktigt leende.

— Äh, din lilla illparing, du behöfver, min sann, ingen upplysning om fortsättningen....

Nej, det behöfde hon ju inte. Hon visste att det blott var uppfyllelsen af hennes ljufvaste förhoppningar, som den gick ut på.

Fram på sommaren, när den lilla stugan stod

färdig med sina litet oregelmässiga gaflar och sitt låga tak, hade de gift sig och flyttat in.

Visserligen tyckte Erik Jansson nog, att arrendet för den lilla jordbiten var väl högt tilltaget, men bara man förtjänte så, att man kunde gå i land med att betala det, så... Och det gjorde ju den nyblifne »skepparen», åtminstone de första åren, det var inte farligt med den saken. Han kunde till och med sätta in litet på sparbanken i Stockholm. Och han var inte litet stolt öfver att få visa sin hustru, hur slutsumman i sparbanksboken så småningom ökades.

Efter tre år kom så det första barnet. Det blef, kan man tänka, en orimlig glädje för både fadern och modern. Men en stor del af sparpängarne ströko med på kuppen. Det var så mycket, som skulle till, och som kostade pengar — jordegumma och präst, och småkläder och linne, hvarförutom där blef köpt en ny liggsoffa för mors räkning.

Och barndopet kostade också sina modiga slantar. Det firades nästan på herrskapsvis, med konfekt och en butelj billigt vin från Lindgrens i Stockholm.

Det värsta af allt var emellertid, att lilla mor aldrig mer ville bli så frisk och stark eller så arbetsför och rask i armarne som hon varit förut. Det var liksom hade det första barnet tagit det mesta af hennes krafter. Och värre blef det, när småttingarne sedan kommo en om året.

Erik Jansson slog med komiskt allvar knytnäfven i flathanden och svor på att »nu var det min lif och tro allra sista gången». Men vår herre var outtröttlig i att gifva, och hvad hade väl då

den stackars Erik Jansson annat att göra, än att tacka och taga emot. Fast hustrun blef allt klenare och klenare efter hvar barnsäng.

Så hade åren rullat hän, och Erik Jansson hade nästan blifvit en gammal man, med en gråsprängd, sträf skäggkrans kring det brunbitna, väderanlupna ansiktet, där ögonen nu voro alldeles ensamma om att tillkännagifva det mått af ungdom och lifskraft, som ännu fanns inombords hos den knappt 50-årige mannen.

Hans afundsvärda, goda lynne hade tiden inte heller förmått kväsa. Och han var fortfarande så spelande munter, i synnerhet när han stod på däcket af sin gamla halfruttna skärgårdsskuta och lät sina sorger och bekymmer flyga för alla himmelens vindar.

Han stod där helt trankil borta i aktern, med den klumpiga rorkulten mellan de stadiga benen, och såg så lycklig och belåten ut, som om hvarken nöd eller bekymmer funnits till i världen. Skutan gled nästan omärkligt fram för den svaga morgonbrisen, hvilken knappt hade kraft nog för att sopa rent på den stilla vattenytan, där dimman riktigt tycktes klibba fast vid vattnet. Då kände han sig riktigt lössläppt — tjufpojken kröp fram under det skrofliga skinnet, där den ständigt låg på lur. Och då kunde den gamle skepparen ge sig till att skråla och sjunga högt i vädret. Det var i synnerhet en visa, som han alltid sjöng vid de där tillfällena — en visa, om »en hurtig och glad sjöman», som reste till Kalifornien och gräfde guld åt sin käresta. Men ibland kunde han stå alldeles tyst, försänkt i beundran af naturen, när han såg morgonrodnaden rinna fram mellan holmar och skär som en flytande

ström af bernsten och purpur på vattnet, medan talltopparne stodo med djärfva fristående konturer emot den grågröna bakgrunden, hvilken blef allt ljusare och ljusare, ju längre ut i farleden han kom med sin gamla skuta.

Det sista året hade det emellertid gått alldeles på tok med ekonomien för honom, och det hade gjort hans lynne nedstämdt. Han, som alltid förr varit så spelande glad i alla väder, kunde nu få ryck af melankoli och lifsleda. Det var så olikt honom, men just därför hade han så mycket svårare att dölja det. Man såg det på hans leende, som föreföll konstladt, och på blicken ur hans öga, hvilken fått någonting skyggt och inåtvändt. Och de godmodigt vulgära kvickheterna, hvarmed han plägade förnöja sin hustru, föreföllo numera alltid sökta.

När sjöfarten för året afstannade, och han fick lof att lägga upp med sin gamla skuta, hade där legat ett uttryck af tärande oro, som var så olikt honom, öfver hans ansikte.

— Du går väl inte och bär på något, som du inte vill ut med, Erik, sporde hans hustru vid ett tillfälle.

Skepparen, som stått orörlig borta vid ena fönstret och stirrat ut i mörkret, där isen började lägga sig mellan holmar och skär, spratt till vid denna fråga.

— Nää — för all del... nä, mor... hur... hur kan du tro något sådant?

— Jo, du har sett så besynnerlig ut på sista tiden, och därför trodde jag...

— Ja, man kan ju inte vara glad jämt. Hustrun hade gått bort till honom, och mildt och vänligt

som om de ännu varit i sin kärleks knoppande skede, hade hon dragit hans hufvud intill sig och lagt sin litet fårade kind emot hans hvassa skäggstubb.

— Tala om'et — bara — för mig.

Han smekte henne varsamt med sin stora valkiga näfve öfver nacken, där håret ännu var tjockt och glänsande svart.

— Hm — ja de' ä' ju egentligen ingenting, förstås — onödiga bekymmer kanske, men när man blir en sådan här gammal krabba, så tar man allting vid sig så fasligt — mycket värre än de' nå'nsin ä' värdt.

— Nå, men hva' ä' de' då? sporde hustrun, medan de stora ögonen fingo ett ängsligt, skrämdt uttryck.

— Asch, de' ä' den förbannade nämdemannen, som inte kan tala sig därför att han inte fått arrendet, vet jag. Ja' ä' ju skyldig honom 50 kronor på hyran för jordlappen — och han ligger efter mig som en igel — han har till och med hotat att låta vräka oss från stugan.

— Vräka? Men stugan är ju din — du har ju själf byggt den.

— Ja, men den står på hans mark... och som jag inte har betalt arrendet, så...

— Men, käre Erik, kan du inte tala med honom. Han vet ju, att du alltid handlat hederligt och ärligt, och att du inte vill bedra honom.

— Tala med den — en komplett blodsugare, som naturligtvis vill komma åt vårt lilla hybble för en spottstyfver, för att se'n få hyra ut det åt några Stockholmsherrskaper under sommaren.

— Men inte ä' de' väl något herrskap, som vill bo i den här lilla stugan, inte.

— Säg inte det du — nämdemannen spetsar sig nog på att kunna få en hundra kronor för stugan under sommaren, nu som alla stockholmarne ska' ligga ute i Skärgården.

Det kom ett ångestfullt uttryck i den stackars hustruns förpinta, bleka ansikte, och det ryckte kring hennes ögonlock.

— Herre Gud, Erik, hva' ska' vi ta' oss till — inte kan han väl få köra ut oss på backen, inte?

— Jo, det ä' nog hans högsta önskan.

— Ja, men vi — hvar ska' vi fattiga människor då ta vägen?

Det var som den gamle skepparens ansikte med ens stelnat af raseri, han darrade på målet, och blicken fick ett uttryck af ursinnig hätskhet, när han svarade:

— Vi — för oss fins ju alltid fattighuset.

Den olyckliga hustrun gaf till ett rop, hon föll våldsamt ned emot fönsterposten, i det hon förgäfves sökte kväfva en snyftning.

Han lyfte upp henne, och under det han torkade tårarne ur hennes ansikte, sade han lugnare.

— Förlåt mig min häftighet, men du vet ju, att det icke var emot dig — ser du, när man hela sitt lif arbetat redligt och handlat ärligt emot hvar man, så käns det så förfärligt hårdt att inte få den ringaste tack — utan bara bli bemött med hårdhet och hjärtlöshet. Man blir då så förvildad, att man bryr sig snart sagdt om ingenting, och man rufvar bara öfver en enda tanke: att få sätta hårdt mot hårdt, att få hämnas.

— Man skall öfverlemna hämden åt Honom, det vet du ju, hviskade hustrun mildt, med armarne om mannens hals.

— Ja, jag vet, jag vet, mumlade han — det är nog också det rätta, men ser du... jag tycker ändå att Han däruppe, som skall utkräfva all hämd på orättvisan och lågheten här på jorden, han kunde ju skipa rättvisa redan här nere — det är bara det jag tycker.

— Erik, du får inte tala så om Honom — du vet ju, att han är rättvisan och godheten själf.

— Ja, ja — ser du, det är visst inte min mening att vara bitter eller förebrående emot Honom — Han vet nog hvad han bör göra, utan att ett sådant här fattigt jordekryp som jag behöfver upplysa honom därom, men jag tycker bara, för att nu tala om mig själf, att den bästa hämden, som kunde utkräfvas på nämdemannen för hans hårdhet och hjärtlöshet i den här saken, vore, om jag kunde skaffa pengar att betala min skuld med, så att han inte komme åt stugan.

— Ja, hvem vet hur Han däruppe tänker göra i det fallet.

— Nej, det har du rätt i, sade mannen undergifvet. Det är inte värdt att förtvifla — Han styr kanske allting till det bästa.

* * *

— Det led fram emot April månad, men ännu låg isen landfast mellan holmar och kobbar därute i skärgården.

Erik Jansson hade redan börjat rusta skutan i ordning för den stundande sommarkampanjen. Han hade med tillhjälp af Karl, äldste sonen, redan

tjärat och drefvat däck och sidor, och ett par allt för skröpliga bordplankor hade provisoriskt ersatts med nya.

Nu väntade han bara på att isen skulle gå upp.

— Ser du, mor, sade mannen en dag, då han kom in från arbetet, tjärig och svart ända upp till armbågarne, om bara isen ville gå bort, så att vi kunde börja segla, så skulle jag snart tjena in så mycket, att jag kunde betala nämdemannen, som inte ger mig nå'n lefvande ro. Men jag tror det dröjer en evig tid, innan sjöfarten blir öppen i år. Det blir nog ingen islossning på en månad ännu.

Hustrun suckade.

— Och om du nu skulle ha rätt i hvad du förmodar....

— Ja, då bli vi vräkta utan barmhertighet... mumlade mannen, halft för sig själf, Men dessförinnan....

— Hvad tänkte du säga?

— Jo, dessförinnan ska' jag väl ändå försöka tala med nämdemannen — de ä' inte detsamma, när man skrifver — och han ska' väl ha någon smula hjärta i kroppen, när han hör hur det är.

— Ja, ack gör det, Erik.

Skepparen funderade en stund.

— Skulle han söka upp nämdemannen och tala med honom? Ja, han visste, att utsikterna till att kunna beveka den hårdhjärtade mannen icke vore stora. Men hvad skulle han väl göra — inte kunde han väl stillatigande se på, medan hans sjuka hustru och de fattiga barnen kastades ut på backen.

Han funderade och funderade. Ådrorna svälde i pannan, ringlade sig som lefvande blå ormar

under den gula huden vid tinningarne. Slutligen tycktes han ha fattat sitt beslut.

— Nå ja, de' ä' väl så godt att gå med samma — göra pinan så kort man kan. Fast inte tror jag att det tjenar mycket till. Jag känner nämdeman i Utsund, jag. Det är en förbannad gammal räf, det är hvad han är.

Erik Jansson fick i en hast på sig sin gamla slitna stormkavaj och den tjocka schaggmössan, som han drog ned öfver öronen.

— Jag undrar om isen är riktigt säker, sade han till sin hustru, medan han klädde på sig ytterkläderna och drog sina stora sjöstöflar på fötterna.

— Ja, Kalle hade varit öfver till Skärsund i går, och han påstod, att den nog var säker.

— Jaså, ja farväl då så länge — och var bara inte ledsen, du mor — det reder sig allt.

Hustrun stod i stugudörren och såg efter mannen, där han med raska och nästan ungdomliga steg begaf sig i väg ned öfver den snötäckta isen. Hon stod kvar så länge hon kunde se honom, ända tills han försvann bakom en utskjutande udde. Då gick hon in.

Erik Jansson gick med brådskande steg fram öfver isen. Han kände det nästan som om han redan hade skulden betald, så lätt kände han sig om hjärtat.

Hvilket resultatet nu än blefve, så skulle han i alla fall få saken klar, och veta hvad han hade att rätta sig efter. Och allting vore bättre än denna dunkla, sväfvande ovisshet, den tryckande känsla af en öfverhängande fara, som han förut haft inom sig. Inte trodde han egentligen på allvar, att nämdemannen skulle låta beveka sig. Nej då — han

var ju hård som stenen, och Erik Jansson kände ju för öfrigt hans mindre vackra bevekelsegrunder. Den lilla stugan kunde vara bra att ha för att hyra ut till sommarbostad åt några hufvudstadsbor. Och den fattiga familjen — hustrun med sitt sjukliga, lidande ansikte, och de stackars barnen, som inte alltid kunde uppträda i så oklanderliga drägter just, skulle bort — för att inte genera de fina herrskaperna, som lågo där ute för sitt nöjes skull.

Han blef riktigt bitter, där han pulsade fram genom snön, ensam med sina upprörda och hetsande tankar.

— Men du kanske gör upp räkningen utan värden, min kära nämdeman, mumlade han ifrigt, i det han ofrivilligt knöt händerna. Kanske det inte går alldeles efter önskan för dig, tänk om den fattiga familjen blir kvar i alla fall — ja, jag menar, förstås, ifall jag kan lyckas få pengar att betala med....

Han hade öfver en mil att gå öfver isen för att nå fram till Utsund, där den morske nämdemannen residerade.

Då han ändligen nådde fram, var det långt lidet på eftermiddagen. Han styrde sina steg, uppför den lilla gångstigen i snön, som ringlade sig upp mot gårdsplanen, och sedan han omsorgsfullt skrapat och med schaggmössan slagit af snön på de tunga stöflarne, steg han in i dagligstugan.

— God dag, är nämdeman hemma? frågade han en af husets döttrar, en trind och rödhylt liten ungdom med uppnäsa och en stor mun, hvilken nästan delade ansiktet i två hälfter.

— Jo, god dag igen, Jansson — jo, de' ä han — jag ska' strax säga åt honom.

Men hon afbröts af nämdemannen själf i egen hög person, som uppenbarade sig i dörren till angränsade rum.

Det var en stor, kraftig karl, med en mage, som såg ut som en fylld skinnsäck, upphängd emellan ett par försvarliga stolpar. Han hade ett bredt, blårödt ansikte, med en grågul antydning till polisonger nedanför de väldiga öronen. Ögonen voro stickande, och där låg liksom en baktanke på lur bakom dessa tunga, köttiga, oftast till hälften nedfälda ögonlock.

Han hälsade den främmande med en trygg nick och slog sig ned i den stora väggsoffan, som riktigt kved under hans tyngd.

— Sitt Jansson — var så god... Jansson ute och färdas i detta vädret — det ä' fanken till kyla vi haft i denna vinter — tycks aldrig vilja ta något slut.

Nämdemannen försökte ansla en obesvärad ton. Han förstod ju, att Erik Jansson kommit för att söka få uppskof med betalningen, men han var fast besluten att inte ge med sig.

Men Erik Jansson grep tillfället i flykten. Han å sin sida hade inom sig beslutit, att »göra pinan så kort som möjligt.» Han svarade derför hastigt, medan han satt och fingrade och vred sin mössa mellan händerna.

— Nä de' ska' Gud veta, att inte ha vi någon blidvinter, inte — och de' tycks vilja dröja om, innan sjöfarten öppnas i år... De' ä' för resten ackurat för den sakens skull jag kommit hit. Se, de' ä' ju så... att... jag är ju skyldig nämdeman en del pengar....

Nämdemannens ansikte hade antagit ett hårdt,

kallt uttryck vid de första ord Erik Jansson talat om skulden. Han föll alldeles ur sin roll af den nedlåtande, men förbindlige herrekarlen. Och han utstötte ett otåligt: »Nå», hvilket lät som en utmaning.

— Jo, svarade Erik Jansson ödmjukt, men lugnt, mitt ärende var bara att be nämdeman inte vara för sträng. Ser nämdeman, jag har haft så svårt nu på de sista par tre åren. Det har gått rakt åt Helsingland med ekonomien för mig, men nu så... så... jo, jag ville säga att... bara sjöfarten nu blir öppen, så...

— Ja, jag känner till de där historierna, min käre Erik Jansson, började nämdemannen med sträng min — minen hos en domare, som skall afkunna en dom öfver ett af mänsklighetens afskum — jag känner till det där — alltid har du något att skylla på. Än är det ett, och än ett annat — ibland är hustrun inte rask....

— Nä, hon ä' aldrig frisk....

— Tyst, karl, dundrade nämdemannen — afbryt mig inte — jag känner dina svepskäl — lögn och historier alltsamman....

— Lögn?! Erik Jansson blef brännande röd i ansiktet. Det skulle någon vågat säga honom i hans unga dagar! — Hva' menar nämdeman — tror nämdeman att jag ljuger.

— Visst fan tror jag det — och *vet* det också, var lugn för det.

— Åh, drag....

Erik Jansson hade sprungit upp. Han kände det alldeles som om man trampat på honom, med tunga, smutsiga klackar. Men han gjorde våld på sig och satte sig lika hastigt igen.

— Nej, den sorgen skulle han då inte bereda mor, att han förgått sig emot nämdemannen.

Han satt en stund alldeles tyst, liksom hade han ännu inte förstått riktigt. Så sade han sakta, med någonting hjälplöst och darrande i rösten.

— Dä' vill säja, att... att nämdeman *vill* inte vänta?

— Vänta — vänta!? Hvem har inte väntat, men när man ser lögn och bedrä... jag menar — opålitlighet, så mister man tålamodet till slut — ja, se ni på mej, jag tål att titta på! — Ja, och nu är det slut, förstår ni, jag har inte längre någon lust, att spela narr för en... en... s. k. skeppare. Har ni pengar att betala med nu, så är det så mycket bättre för er — i annat fall får ni packa er af ifrån stugan. Hvem i helvete tror ni vill ha sådant fattigpack boende på sina egor — inte jag åtminstone.

Nämdemannen hade i känslan af den tarfliga roll han spelade, hetsat upp sig alldeles omotiveradt, ty hans gäldenär hade ej på ringaste sätt gifvit anledning till den mängd af tillvitelser, blandade med svordomar och grofheter, som nu likt en oren ström forsade ur den gode nämdemannens mun.

— Ja, ni gör som ni vill, naturligtvis, sade Erik Jansson med höjd stämma, men om ni tänker kasta min fattiga hustru och mina stackars barn på backen, bara för att själf komma åt stugan och få hyra ut henne åt....

— Hva' fan säger ni, karl?

— Jo, det säger jag — för det är ingenting annat ni vill... men vänta ni. Det fins ett gammalt ordspråk som säger, att »*den illa gör, han illa far*».

Nämndemannen hade blifvit alldeles purpurröd i ansiktet — det nästan skiftade i en nyans af blågrönt — så steg blodet åt hufvudet på honom. Han pekade med en majestätisk åtbörd på dörren.

— Ut ur mitt hus... ni trashank! röt han.

Erik Jansson rätade upp sig i sin fulla längd och stod nu midt emot den ursinnige mannen.

— Lugna er — för ni skrämmer i alla fall ingen — allra minst mig, sade han med en stämma, under hvars skenbara lugn man tyckte sig förnimma en fjärran mullrande åska. Men hvad det beträffar att *gå*, så kan ni bespara er besväret att köra ut mig — jag skall visst inte länge besvära ert hus med min närvaro — visst inte — alldeles inte... adjö, herr nämdeman... vi råkas nog.

Därmed gick Erik Jansson.

Nedkommen till stranden, stod han några ögonblick och funderade — så knäppte han igen sin kavaj och anträdde vandringen ut öfver isen, i riktning mot hemmet.

Då han kommit några hundra famnar från land, stannade han plötsligt. Vinden hade tydligen kastat om sedan i förmiddags, det kände han. Det fläktade nu nästan riktigt ljumt, och snön under hans fötter hade börjat få grå fläckar, där isen skymtade igenom.

Han stod stilla och såg sig omkring, och han kände sig så varm och svettig, att han måste taga af sig den tunga schaggmössan för att låta vestanbrisen kyla hans tinningar.

Han knäppte långsamt upp sin tjocka ytterkavaj, drog ur fickan upp en röd- och hvitprickig näsduk och torkade svetten ur pannan.

Han satte åter till att gå öfver isen, der de

stora, grofva stöflarne sjönko ned i den smältande snösörjan, hvilken kändes som gelé under hans fötter.

Det var sent på kvällen, och mörkret hade redan fallit på, när han åter befann sig utanför den lilla röda stugan vid foten af berget.

Intet ljus lyste honom vänligt till mötes, men han visste ju orsaken — oljan var slut sedan en tid tillbaka, och de hade icke haft pengar att köpa någon ny för.

Hustrun satt uppe och väntade, medan barnen redan krupit i säng.

När mannen kom in i stugan, frågade hon med af ångest skälfvande stämma.

— Nå, Erik — hur — hur blef det?

Erik Jansson tog henne om båda kinderna med sina hårda, stora händer, som stelnat under kämpatagen i trossar och tåg.

— Kära hustru, blif inte ledsen — jag visste ju, att det inte skulle tjena till någonting att tala vid honom — en sådan människa — han har inte för två styfver hjärta. Men nu ska' du inte lägga det för hårdt på sinnet — lofva mig det — det blir alltid någon råd....

Hustrun suckade djupt. Hon satt och kämpade med gråten, men det var alldeles förgäfves, ty hon förmådde ändå inte att hålla den tillbaka. Hon föll handlöst ned emot fönsterkarmen och snyftade våldsamt.

— Herre Gud, Erik — hvad ska' det bli utaf oss, om han kastar ut oss.

— Så, så — Han smekte henne och talade med en öm tröstande ton som till ett barn. — Man ska' bara inte förtvifla, aldrig förtvifla — hör du det, hör du det.

— Nej, du har rätt, Erik — förlåt mig, men jag är så klen — och en sådan stackare för resten — kan ingenting bära, utan ger genast tappt... förlåt mig...

* * *

Det gick några dagar, och den ljumma och vårlika temperaturen höll fortfarande i sig. Ute i skärgården hade isen fått öppna remnor här och där, snön hade smält, och vattnet stod på sina ställen kvartershögt öfver isen. Erik Jansson sade ingenting, men han gick som i feber af otålighet och ängslan.

Tänk om vintern nu skulle gå sin kos på allvar. Han hade visserligen redan fått lagsökningen från nämdemannen, och väntade utmätning hvilken dag som hälst, men om han bara kunde komma in till Stockholm med skutan, så skulle han nog skaffa pengar att slå i halsen på den uslingen....

Det var en natt några dagar senare som Erik Jansson plötsligt väcktes af ett starkt buller utifrån sjön. Han hörde hur stormen kved kring knutarne af det lilla huset. — Och det brusade och dånade! Det var så att trumhinnorna kunde sprängas. Och så regnade det och plaskade från taket — vattnet föll i hårda skurar mot rutan. Erik Jansson fick på sig byxorna, och med de bara fötterna instuckna i ett par trätofflor, smög han sig sakta ut på trappan. Där stod han länge i mörkret och lät sitt öra frossa af det buller stormen förorsakade, och hvilket för honom lät som den ljufvaste musik. Då och då, när de våldsamma vindstötarne tillfälligtvis bedar-

rade för ett par sekunder liksom för att hemta nya krafter, hörde han ljudet af krasande issörja nedanför vid stranden — han hörde ljudet af hopstötande isflak och plaskande vatten. Länge stod han i sin lätta drägt ute på trappan, och hans ansikte fick ett uttryck af spelande glädje, som nästan gjorde det vackert.

— Ja, detta var räddningen, det kände han. Om ingenting kom emellan, kunde sjöfarten vara öppen om ett par dagar. Riktigt säker kunde man förstås inte vara ännu. Det kunde komma en »vinterknuta» igen och fördröja islossningen i flera veckor. Men det var likväl föga troligt.

Han drog en suck som om han undsluppit en hotande dödsfara, och samtidigt kände han sig så lätt om hjärtat som om han ännu haft kvar sin kraftigaste ungdom och sina 20 år, då han seglade med amerikanaren rundt jorden.

Så mumlade han för sig själf i det han knöt handen och hötte ut i luften.

— Sesa — nu kan nämdeman komma — låt honom nu komma!

Han återvände in i stugan och kröp ned i sängen vid sidan af sin hustru, som tycktes sofva, med jemna regelbundna andetag.

Några minuter senare sof äfven han, som om det ej funnits en skymt af nöd och bekymmer till här på jorden.

Då han vaknade på morgonen hade solen nyss gått upp, och den lyste med en frisk och liflig glans öfver holmar och skär, hvilka riktigt flöto af smältande snövatten. Från taket droppade det fortfarande, med ett enformigt plaskande ljud, men stormen hade lagt sig.

Erik Jansson hade i en fart fått på sig kläderna, och han stod nu utanför stugudörren, skyggande sina ögon med handen.

Hela inloppet låg framför honom med öppet, spelande vatten och små toppiga vågor, som tycktes nappa efter solstrålarne, medan de sönderbråkade isbitarne här och där invid stränderna lågo och gungade emot hvarandra, förorsakande ett sakta, klirrande ljud.

Några ögonblick stod skepparen och stirrade ut åt vattnet — så ryckte han upp stugudörren, sprang fram till sängen och fick sin hustru vaken. Därpå tog han henne i blotta linnet på sina armar och bar henne ut på trappan, för att hon skulle få se. Och under tiden jublade han som en uppsluppen pojke.

— Ja, du mor — nu ä' vi räddade — isen har gått upp. I morgon bittida seglar jag till Stockholm.

DEN GAMLE KOMMINISTERN.

Uppe på krönet af sluttningen låg den gamla komministergården, med sitt smutsgula, delvis mossbetäckta halmtak och sina gråhvita skorstenar, ur hvilka den blågrå röken långsamt ringlade upp.

Det var en mycket förfallen byggnad, med sneda gaflar och låga, gammaldags fönster, brända af solen och skiftande i alla möjliga nyanser, hela färgskalan igenom.

Rummen voro små och blottade på allt slags komfort, men till gengäld hade man en den mest hänförande utsigt öfver det nedanför liggande slättlandskapet och den vackra insjön, som än kunde ligga alldeles stilla i sommarhettan, återspeglande de omgifvande strändernas grönska eller reflekterande solstrålarne med en intensiv kraft, likt en polerad silfverskifva, än glöda som blänkande koppar, när aftonrodnaden bröt genom strandens träd och spelade ut öfver den stilla vattenytan i skymningen.

Men ibland kunde den »gå upp» grå och grumlig, med hvita, krusiga skumflingor, dansande längs vågkammarne. Det liknade då hela regementen med vajande fjäderbuskar på glindrande hjälmar, hvilka, ordnade i regelrätta led, stormade in mot stranden.

Där inne bland stenar och blankslipade, vittrade klippblock skedde sammandrabbningen, så att skummet yrde högt upp i luften — det dånade och brusade, det kokade och fräste, och de glänsande våta klippblocken tycktes gunga upp och ned i bränningen.

Där i de små, bofälliga rummen, med sina hvita papptak och massiva tvärbjälkar, hvilka uppburo loftet, bodde sedan många år tillbaka gamle komminister Brodin med sin talrika familj, hustru och fem barn.

»Den gamle komministern», som han benämdes icke allenast inom församlingen utan äfven af ämbetsbröderna inom stiftet, hade innehaft sin föga inkomstbringande befattning i nära ett trettiotal år. Det var någonting enastående, att en för öfrigt oförvitlig prestman fått gå som obefordrad under så lång tid, men vederbörande tycktes ha satt sig i sinnet, att »gamle komministern» icke skulle få någon kyrkoherdebefattning här på jorden. Han hade också alltid regelbundet blifvit förbigången vid de tillfällen, då han sökt pastorat, och gud skall veta, att dessa tillfällen icke varit få.

Han skulle nog också för länge sedan ha gifvit allt förloradt och med resignation fogat sig i sitt bittra öde: att dö som gammal obefordrad komminister, om icke hänsynen till barnens framtid ålagt honom att fortsätta den ojämna kampen emot fientligt stämda öfverordnade.

Därför hade han också fortfarit att insända sina ansökningshandlingar, men år efter år hade rullat hän, utan att hans ansträngningar blifvit krönta med framgång. Alltid var det någon annan än han, som blef utnämnd — han fick endast pröfva neder-

lagets bittra smälek: att se sig förbigången af någon yngre och kanske ofta nog mindre meriterad ämbetsbroder.

Själf kände han icke den egentliga orsaken till detta konsekventa motarbetande, detta energiska, och som det föreföll, oförsonliga hat, hvilket han icke visste, huru han kunnat föranleda det, men under hvars hemlighetsfulla inflytande han dock kände sig stå.

Han hade aflagt en i vissa stycken gänsande examen, och där fans ej skymten af en fläck öfver hans karaktär eller hans enskilda lif.

Men i sin ungdom hade han inom studentkretsar varit bekant för sina frihetssträfvande och demokratiska idéer, och han hade i allmänhet lagt i dagen en friare uppfattning i kyrkliga frågor, än som ansågs lämpligt för en blifvande statskyrkoprest. Dessutom ansågs han icke vara tillräckligt ortodox.

Hans kamrater, åtminstone de, som ansågo sig ligga inne i förhållandena, påstodo, att han vid något tillfälle stött sig med sin biskop. Detta hade — så sade man — i förening utgjort den ursprungliga anledningen till, att han icke kommit i fråga vid utnämningarna — sedan hade han »kommit på öfverblifna kartan» i afseende på befordran, och nu ansågs han för gammal, sade man.

Han för gammal. Ja, åren hade visserligen gjort gemensam sak med bekymren och böjt ned hans resliga gestalt något litet, det yfviga håret öfver den intelligenta, djärfva pannan hade fått en blandning af den skära snöns och det glänsande silfrets färg, men ännu var han lika kraftig som förr. Det grå ögat, som tolkade all hjertats god-

het, sinnets oslappade ungdomlighet och spänstighet, lyste ännu med samma liffulla glans som förr, och ännu vibrerade hans stämma af kraft och öfvertygelse, när han från predikstolen tolkade ordet inför de andaktsfullt lyssnande åhörarskarorna.

Den lilla komministerlönen hade långt ifrån räckt till för den talrika familjens behof. Men han hade sträfvat och arbetat samt tåligt burit den växande ekonomiska bördan, tröstande sig med, att allt det där skulle reda ut sig af sig själft, då den väntade utnämningen slutligen inträffade.

Alla från familjens hufvud till dess yngsta medlemmar hade i viss mån knutit sina förhoppningar på framtiden till denna väntade utnämning. Äldste sonen, den unge studenten, skulle därigenom sättas i tillfälle att fortsätta sina studier; Gertrud, den äldsta dottern, skulle få komma upp till hufvudstaden för att söka inträde vid akademien för de fria konsterna, och de båda yngre gossarne om respektive 12 och 14 år hade fått veta, att de icke skulle få komma till »storskolan» i den närbelägna residensstaden, om icke pappa finge pastorat. Och det ville de så oändligt gerna. Alla deras lekkamrater hade ju fått komma dit — och de hade så mycket angenämt och muntert att förtälja om den stora stadens härligheter och det glada kamratlifvet vid skolan.

Men mest af allla hade gamle komministern själf och hans tysta, blida hustru gått och längtat efter den ödesdigra utnämningen. De visste nog själfva hvarför. Icke därför, att de önskade sig bort från det lilla hemmet, som låg så stilla och fridfullt däruppe på krönet af kullen. Enkelt var det ju visserligen, och en smula lågt i taket hade

de, men de hade ändock lärt sig att hålla så innerligt af det. Ty där hade deras stilla lycka blomstrat, anspråkslöst likt en blyg, liten vildblomma vid dikesrenen. Där hade de jämväl kämpat, hoppats och lidit gemensamt under trycket af det allt jämt växande armodet. Men deras ljusaste minnen, deras soligaste glädjestunder i lifvet, hvilka hängde så innerligt samman med deras varma uppoffrande kärlek för hvarandra, hade desslikes knutits till detta lilla, anspråkslösa hem, som de nu önskade lemna — endast och allenast för barnens skull.

Och nu hade de alla så säkert trott, att den väntade utnämningen skulle komma.

— Det är omöjligt, att de kunna hålla ut med sin ovilja i längden, yttrade den gamle, då frågan blifvit bragt på tal inom familjekretsen.

Han hade dessutom, för att vara riktigt säker den här gången, själf rest upp till hufvudstaden och personligen haft företräde inför konungen. Och då han därvid erinrat om sin långa, oförvitliga tjenstgöring, sina förtjenster om skolväsen och dylikt inom församlingen, hade hans majestät huldrikt klappat honom på axeln och gifvit bestämdt löfte, att han skulle få pastoratet.

I dag hade det blifvit afgjordt. Hela familjen hade gått som i feber allt sedan tidigt på morgonen. Timme efter timme hade förflutit under ångestfull väntan på det ödesdigra telegrammet om utnämningen.

— Tänk, om pappa får pastoratet, hade det ljudit — ack, om han bara finge det!

Och modern hade för hvarje gång lett ett förhoppningsfullt leende, liksom ville hon säga:

— Han får det nog, det skall man få se.

Ack ja, om hennes käre make nu finge detta välsignade pastorat. Hur ljus och sorgfri skulle icke deras ålderdom då kunna bli med de ändrade ekonomiska förhållandena.

Hon visste hur *väl* det behöfdes. Hon kände allt för väl, hvilka oerhörda ansträngningar han gjort på de sista månaderna för att hålla den hotande ruinen fjärran från det stackars hemmet.

Men så hade telegrammet kommit, nedbrytande och förintande och sänkt hela huset i sorg.

Den gamle komministern hade ännu en gång blifvit förbigången, trots kungsord och allt.

Det var mycket som brutits ned genom denna enda underrättelse, så många blygsamma önskningar, som förintats, så många anspråkslösa luftslott, som splittrats, så mycket friskt, brusande ungdomsmod, som stagnerats.

Och gamle komministern själf hade blifvit så underligt blek, då han läste telegrammet, som förkunnade, att en annan blifvit utnämd.

Han hade omedelbart stängt in sig på sitt arbetsrum och sjunkit ned i den tarfliga länstolen framför skrifbordet. Nu satt han med hufvudet i händerna, alldeles hopfallen och grät som ett barn. I rummet utanför hörde man hviskande röster, då och då afbrutna af en snyftning:

— Stackars pappa, stackars lilla pappa!

Dörren till gamle komministerns rum öppnades ljudlöst, och en liten ljuslockig flicka smög sig sakta bort till skrifbordet. Plötsligt kände fadren två små armar slingra sig kring hans hals, medan en liten varm mun sökte hans läppar.

— Gråt inte, kära lilla pappa, för då blir Märtha så ledsen. Gud ska' nog ge pappa en plats.

Den gamle komministern reste sig upp ur sin hopsjunkna ställning, tog barnet upp i sitt knä och såg henne djupt in i de blå, förståndiga ögonen.

— Vill du bedja honom om ett pastorat åt gamle pappa — liten? frågade han, medan ett vemodigt leende för ett ögonblick mildrade ansigtets bittra uttryck.

— Ja, ack ja, svarade barnet och gömde åter sitt lilla hufvud vid fadrens bröst.

* * *

Några månader hade förflutit, och allt hade återtagit sitt vanliga utseende i komministergården. Dock härskade fortfarande en tryckt stämning inom det förr så glada och trefna hemmet. Fadren, skötte sina pastorala åligganden med samma nit och punktlighet som alltid, men han föreföll nedtryckt och bedröfvad. Ansigtet hade fått ett lidande uttryck, och han log icke mera som förr.

Ofta stängde han sig inne med sin hustru på sitt arbetsrum, och långa samtal fördes mellan de båda makarne i dämpad och hviskande ton, för att icke barnen skulle höra hvarom man talade.

Men alla i hemmet visste, att man befann sig i en ekonomisk återvändsgränd, och att en konkurs ansågs oundviklig.

En dag i slutet af månaden kom ett telegram till den gamle komministern. Det var från biskopen och innehöll blott följande ord:

»*Sök Fjelltomta som extrasökande!*»

Men dessa få ord voro tillräckliga att åter väcka alla förhoppningar till nytt lif.

Hvad man emellertid omöjligen kunde förstå, det var, att biskopen själf lemnat detta råd. Det hade då icke legat någon sanning i allt hvad ämbetsbröderna sagt om den höge förmannens animositet mot gamle komministern.

Några veckor därefter stannade så en dag helt oväntadt ett tvåspändt åkdon utanför komministerboställets trappa, och när den gamle komministern skyndade till fönstret för att se efter, hvem den resande kunde vara, höll han på att alldeles förlora fattningen, då han upptäckte, att den anländande var ingen mindre än — stiftets biskop i egen hög person.

Sedan den högtuppsatte resenären välkomnats och förestälts för familjens medlemmar, sporde han helt plötsligt:

— Nå, än lilla Märtha då — hvar fins hon?

Komministerfrun upplyste med stigande förvåning hr biskopen om, att hon för tillfället befann sig i en af granngårdarne och lekte med de andra barnen.

— Jaså, genmälde biskopen vänligt, nå ja, låt henne leka. Om herrskapet tillåter, så önskade jag gerna lägga beslag på min gamle embetsbroder för några minuter. Jag har något af vigt att säga honom.

Samtalet inne på den gamle komministerns arbetsrum varade länge, och frun började redan gå och göra sig bekymmer hur hon skulle bära sig åt för att kunna bjuda sin höge gäst på en skaplig middag, då dörren ändtligen öppnades, och de båda herrarne trädde ut.

Biskopen ursäktade sig i de vänligaste ordalag för sin fransyska visit, men han måste ovilkorligen genast anträda återresan.

När den gamle komministern åter kom in, efter att ha hjälpt sin förman upp i den väntande vagnen, stodo hans ögon fulla af de klaraste glädjetårar.

Han lade på bordet framför sin hustru ett litet, illa stafvadt bref, med en barnslig stil och stora, ojämna bokstäfver.

Modern läste med stigande förvåning följande:

»Snelle herr Biskopp

Pappa är så lessen för han inte fått pasteratet i kyrckvik och det är vi allihop. Mamma tror att Biskoppen är ond på stackars pappa och därför inte vill gifva honom något Pastorat, men snelle Biskopp var inte längre arg på lilla pappa förr han är *Så* snäll så. han är så god mot oss och predikar riktigt bra det säger alla menniskor. Ack gode Biskoppen ge min käre älskade fader pasteratet jag har Bett Gud om en bra plats åt pappa, men mamma säjer att det beror på Biskoppen.

Helsa herr Biskoppens små barn beder vänskapsfullt lilla Märtha.

pappa heter brodin.»

Modern hade just slutat läsningen af brefvet, när den lilla nioåriga Märtha kom inspringande.

Fadern böjde sig ned och tog barnet i sin famn, och medan två tårar gledo utför hans kinder, frågade han:

— Har Märtha skrifvit till biskopen?

Barnet såg med skygg blick upp i hans ansigte — så började hon snyfta:

— Förlåt mig, lille pappa — det var så dumt

— men jag var så ledsen för, att pappa grät, då det där telegrafbrefvet kom, och så tänkte jag...

Tack, min lilla älskling — inte behöfver *du* be om förlåtelse — du har kanske skaffat pappa pastorat genom ditt lilla kära, välmenande bref. Biskopen hade blifvit djupt gripen af dess innehåll.

Allas ansigten ljusnade, och modern frågade dröjande:

— Har biskopen....?

— Ja — vi ha talat ut med hvarandra; han inser, att han icke behandlat mig rätt, och nu är han inte längre min fiende, gud vare lof.

— Talade han om Fjelltomta?

— Ja — han tror, att jag skall få det.

Några dagar senare anlände ett nytt telegram från biskopen, hvilket spred skimrande glädje öfver hela huset och gjorde den gamle komministern som ung på nytt.

Det lydde:

»Komminister Brodin!
Utnämd till kyrkoherde i Fjelltomta.

Broderligen
R—n.»

MARTHE.

Sommaren var död, den vackra, men så korta, ack allt för korta nordiska sommaren, med sitt bad af strålande solljus, sina ljumma nätter och sina varma, långa dagar, sina massor af färg i alla schatteringar, alla nyanser, från rosens, den mörkröda rosens djupa varma, till aftonrodnadens blekt röda, som dröjer öfver hafvet i kvällningen.

Sommaren var död, den härliga sommaren, med alla sina uppfyllda drömmar, sina tjusande båtfärder mellan klippor och holmar i skärgården, sina muntra utflykter till skogsdungarna, då man dukade på gräset och intog sin härliga måltid liggande till bords, alldeles som de gamla romrarna.

Sommaren hade gått, och hösten hade inträdt. Vildfåglarna, de grå gässen med sina hesa skrin flögo med hvinande vingslag genom den kalla, blekblå luften. De tycktes nästan snudda vid solen, som stod så högt under dessa höstens blida öfvergångsdagar, då allt är så onaturligt stilla, liksom väntade det på någonting.

Bladen, som färgats röda som blod och purpur och gula som cinober och guld, falla af som under inflytandet af en allmän mattighet, en hela naturen genomgående slapphet, en trötthet och ett aftynande, som båda döden och förintelsen.

Uppe i byråchefen Virgins hemtrefliga våning, hvars breda, höga fönster lämnade utsikt öfver Kungsträdgården, hade domestikerna mycket att göra. De kommo och gingo oafbrutet genom rummen, med små brådskande steg. Hela boningen var som upp och nedvänd, och af de på möblerna kringspridda effekterna, klädesplaggen, som placerats i ett oredigt virrvarr, på mafa, än här och än där, hängde öfver stolryggar och soffkarmar, kunde man förstå, att en längre resa förestod någon af husets invånare. De halfpackade nattsäckarna med sina vidöppna gap tycktes tala om denna resa lika väl som den stora grå reskofferten med sina afdelningar, den ena ofvan den andra, och med sina svarta beslag.

Marthe skulle resa!

Det var husets unga dotter, den 19-åriga Marthe, föräldrarnas enda barn, ögonstenen, solljuset där uppe i det trefna, komfortabla hemmet, med fönstren vettande ut åt Kungsträdgården. Hon skulle resa till södern. Läkarna hade ordinerat henne att söka mildare luftstreck för sina sjuka lungor. Det var en tärande bröståkomma, som vållade föräldrarna en nervöst pinsam, ständigt aggande känsla af ångest, och hvilken ändtligen bestämt dem, tvingat dem att skicka sin älskling, sitt stackars sjuka barn ifrån sig, ehuru ingen af dem själfva kunde följa med henne. Fadern hindrades ju af sin just för ögonblicket all energi och all kraft i anspråk tagande tjänst, och modern besvärades af en till sina symptomer egendomlig sjukdom, som man skulle kunna kalla »resfruktan» — hon led rent fysiska smärtor till och med om hon skulle företaga en än så kort järnvägsresa. Men då den gamle husläkaren en

dag kommit och med bestört min anförtrott fadern, att här ej vore en minut att förlora, så vida de ville, att deras dotter skulle öfverlefva vintern, hade resan hals öfver hufvud blifvit beslutad.

Marthe skulle resa — läkaren hade föreslagit, att hon skulle tillbringa vintern på Sicilien.

Utanför fönstren fläktade höstvinden: då och då fördes ett afslitet löf mot rutorna, och där nerifrån, från gator och torg, hördes ljudet af de promenerandes fotsteg, af vagnarnas rullande, af samtal och skratt, allt detta mångartade sorl, som är egendomligt för en stor stad. En lastkran gnisslade från den närbelägna kajen, och ett muntert hvinande tjut från en angbåtspipa liksom skar det öfriga bullret itu med ett skarpt instrument.

Marthe låg på den låga soffan i sitt rum, med hufvudet lutadt litet på sned öfver den på soffkarmens yttersta kant balanserande hufvudkudden.

Det var strängt taget inga regelbundna drag, som präglade detta bleka ansikte, med dess matta, gråljusa hy. Näsan föreföll att vara för liten till det temligen långa ansiktet, och dess vinkel mot den breda, rena pannan stämde ej in med den fastslagna skönhetslinien. Och så låg det något plågadt, något tärdt öfver kinderna, ett par onaturliga veck kring munnen. Det var endast ögonen, som ägde den obestridliga skönhetens form i detta ansikte — dessa ögon, svarta som natten, djupa och med ett drag af godhet, som kunde röra till tårar.

Å, dessa ögon! Hur lugnt och undergifvet de blickade fram under den matt guldfärgade hårslingan, som vanligen flöt ned från hjässan och delade pannan. Och när hon log, visande sin glänsande hvita tandrad innanför den lilla munnens blekröda läppar

var det någonting bedårande. Det var någonting, som värmde ända ned i hjärtat, blott att få *se* detta leende.

Stackars lilla Marthe, hon var så blid, så tålig, så mild som en ängel däruppifrån ljuset. Och dock visste hon, att hon skulle dö inom kort. Hon visste, att hon var ett träd, som angripits i sina finaste rötter, en blomma, som frosten brutit af, en stackars liten fogelunge, som skulle falla ned från boet och krossas mot marken långt innan vingarna vuxit starka nog för att bära till flykt.

Och nu låg hon och tänkte på sin förestående resa. Hon föreställde sig sin ankomst dit ned till solens land, där himlen är så blå, så varm i färgen, och luften fylles af ständigt ljumma fläktar från Medelhafvet.

Skulle hon dö där nere, fjärran från hemmet, fjärran från sina kära och från allt, vid hvilket hela hennes tillvaro hängde fast liksom med oslitliga trådar — — — Med ens vände hon sig och borrade ned hufvudet i kudden, medan hon tryckte sin energiskt knutna lilla hand upp mot bröstet.

Hon hade legat en stund alldeles stilla, då hon plötsligt kände ett par läppar på sin vänstra hand, som hängde slappt ned öfver soffkarmen.

Hon såg upp.

— Pappa, lilla pappa!

Hon slog båda händerna med lidelsefull häftighet om fadrens hals, medan de tårdränkta ögonen sökte återfå sitt leende, sitt uttryck af undergifvenhet och godhet.

Han strök sakta den guldfärgade hårslingan från hennes panna och stammade med tjock, otydlig röst:

— Barnet mitt, barnet mitt.

Marthe hade rest sig upp i soffan och satt nu och smekte fadrens stora, hvita hand mellan sina stackars magra fingrar.

— Du grät, liten — tala om för pappa... fast jag vet ju orsaken. Men nu skall inte min lilla flicka vara ledsen vidare. Vi ska' hoppas, att du nu blir frisk igen. Luften är så välgörande på Sicilien. Du kommer nog åter till sommaren, frisk och sund, och glad och lycklig som en liten svala.

Han försökte arbeta bort ett djupt, ohyggligt veck, som lagt sig öfver hans panna, ansträngde sig förgäfves för att ge sig en sorglös uppsyn och anslå en ton af glädtighet.

Hon log. De djupa ögonen glänste af någonting varmt och innerligt, och hela ansigtet fick sitt vanliga uttryck af godhet.

— Ja, visst skall jag bli frisk igen — jag grät bara öfver att nödgas vara så länge skild från dig och mamma.

* * *

Det var en dyster vinter för de ensamma båda i våningen med utsikt öfver Kungsträdgården. Underrättelserna från den sjuka dottern blefvo för hvarje dag allt mera oroande. Nedresan hade visserligen gått för sig under ovanligt gynnsamma omständigheter. Marthe hade fått ressällskap med en stockholmsfamilj — far och mor, som ledsagade en bröstsjuk son till Italien. Till en början hade resan, trots alla strapatser den medförde, bekommit Marthe alldeles förträffligt, och under de första

dagarna efter sin ankomst till Sicilien kände hon sig så frisk, att hon skref ett långt, rörande bref till hemmet, däri hon gladde far och mor med att orda om sitt tillfrisknande, den afgjorda förändring till det bättre, som inträdt i hennes sjukdom. Hon gjorde upp framtidsplaner och talade till och med om hur de skulle tillbringa sommaren.

Det gräts mycket i våningen vid Kungsträdgården den dag föräldrarna mottogo detta bref från sin dotter.

— Hvilken oerhörd lycka!

— Hvad Gud ändå är god!

Och så runno tårarna, stridare, varmare, mera förlösande än någonsin - men det var glädjens tårar, kärlekens uppfriskande daggpärlor, som sköljde bort all den tärande ångest, hvilken nu i två år behärskat dem, fruktan att förlora barnet.

— Har ni hört doktor, sade byrachefen, då han mötte den gamle husläkaren på Norrbro — Marthe håller på att bli bra. Hon har skrifvit...

Den gamle läkaren tryckte varmt hans hand.

— Så — hon har verkligen skrifvit att hon är bättre?

Hans drag fingo ett sorgset uttryck. Men så tryckte han å nyo byrachefens hand.

— Så, hon har skrifvit — ja, Gud gifve det — att hon måtte bli frisk — Gud gifve det!

Byrachefen märkte den halft medlidsamma blick han riktade på honom.

— Ni ser inte tillfredsställd ut, doktor; man skulle kunna komma på den tanken, att ni inte tror på den där förbättringen.

— Nej — det är så godt att säga rent ut. Jag skulle så innerligen gärna vilja bevara er i edert

hopp, men det blir då så ofantligt mycket hårdare att bära för er sedan — därför säger jag rent ut. Hon kan inte lefva ett år till.

Den stackars fadern ryckte till som om han fått ett piskslag i ansiktet. En gulaktig blekhet spred sig långsamt öfver hans kinder. Han ville säga någonting, men orden kommo inte fram öfver läpparna.

Då läkaren såg hur hårdt hans ord träffat, skyndade han att söka utplåna det sorgliga intrycket.

— Det vill säga — man kan ju ingenting veta med säkerhet — man är ju inte mer än människa, fast man är läkare.

Det gick som den gamle doktorn förutspått. Det första brefvets glädjande underrättelser fingo inga efterföljare. Tvärt om blefvo de följande underrättelserna dystra och sorgsna. Marthe själf skref icke. Ack nej, därtill var hon allt för svag. Men från den barmhärtighetssyster, som vårdade den stackars sjuka, ingingo då och då skrifvelser, bref, skrifna på franska, med en stor mängd bibelcitat och medlidsamma uttryck, men med för hvarje gång allt mindre verklig tröst för de olyckliga föräldrarna.

Verkliga förhållandet var, att den stackars sjuklingen blef allt svagare. Marthe höll på att dö där nere i solens land, vid stranden af Medelhafvet. De stackars föräldrarna voro utom sig af förtviflan, men de hade svårt att besluta sig för att taga hem sin stackars dotter.

— Hon skall dö, så snart hon kommer inom Nordens breddgrad, sade den gamle läkaren. Där nere kan hon lefva månader, ett halft år under samma långsamma aftynande, men kommer hon hit,

dör hon omedelbart — blåses ut som ett ljus — bara en vindpust, och allt är slut.

Fram i april kom plötsligt en dag ett telegram. Det var afsändt från Rom och meddelade i ett par ord och utan alla närmare upplysningar, att Marthe var stadd på hemresa. Det säger sig självt, att telegrammet vållade en ohygglig oro i föräldrahemmet. Det slog ned som en bomb och åstadkom en verkligt hjärtskärande skräck hos byråchefen och hans hustru.

— Hon reser hem — och ensam... då måste något utomordentligt ha inträffat.

Det darrande moders- och fadershjärtat, dessa besynnerliga tingestar, som så ogärna släppa ifrån sig hoppet, när det gäller de kära små — de inbillade sig efter den första förskräckelsen ett ögonblick, att det var hälsan, lifvet, som återskänkts deras dotter. De öfverraskade ömsesidigt i hvarandras ögon en blick af glädje, en jublande tillfredsställelse, som kommo deras ansikten att stråla under tårarna och munnen att darra af en obestämd längtan. Men nästa minut gjorde förnuftet sitt sorgsna inlägg.

— Det är förbi — hon känner det, och hon vill inte dö där borta — ensam. Hon har rest hem för att dö.

På torsdagen kom ett ytterligare telegram, denna gång från Köpenham. Marthe skulle komma till Stockholm påföljande dag på eftermiddagen.

* * *

Byråchefen gick ifrigt längs vagnarna af det nyss inkomna tåget från Malmö, och hans fru stödde

sig tungt och flämtande mot hans arm, hvilken darrade af sinnesrörelse.

— Tänk om hon inte är med? hviskade han, då han förgäfves spanade i de öppnade kupédörrarna och redan sett hela strömmen af resande, med händerna upptagna af bärremmar, filtar och nattsäckar, skynda förbi öfver perrongen mot utgången.

I detsamma trädde en ung man ned på plattformen och kastade en sökande blick ut öfver folkmassan, hvilken ännu dröjde kvar under järnvägsstationens väldiga glastak, som höjde sig där uppe likt rutorna i ett ofantligt drifhus.

Plötsligt for ett glädjeleende öfver den unge mannens bleka ansikte, och han styrde sina steg rakt mot den plats, där de båda föräldrarna stodo nästan utan att våga draga andan.

— Ah, det är byråchefen Virgins, förmodar jag, sade han, aftagande hatten. Mitt namn är Swahn fortsatte han med ett vemodigt leende och något anspråkslöst i sitt ansigte, jag har haft den äran att stifta fröken Marthes bekantskap där nere, och då hon var så klen och nödvändigt ville resa hem, var hon så vänlig att tillåta mig bli hennes ledsagare. Hon längtar så förf...

Men modern, som med en ångestfull blick följt rörelsen af hans läppar, grep honom häftigt i armen.

— Är hon... är hon med?

Han gjorde en jakande åtbörd och förde föräldrarna bort till den kupé, från hvilken han själf kommit ut.

Det var då sant. Hon hade verkligen kommit tillbaka. Hon var åter hos dem, glad och lycklig öfver att få se dem, att känna deras smekningar,

som hon blott med svårighet förmådde återgälda. Men hon var icke botad. Alla den gamle doktorns dystra aningar hade besannats. Efter den första känslan af tillfrisknande hade reaktionen kommit så mycket starkare. Och sedan dess hade hon sakta aftynat, bleknat bort som dessa förkrympta grässtrån, hvilka förtvina af brist på ljus och luft, nedtryckta under någon sten eller trästock, som håller dem i mörkret och genom sin tyngd hindrar dem att resa sig.

Likväl hade för henne hvarken sol eller luft saknats. Hon hade badat sig i värme och ljus under Siciliens varma luftstreck och andats den ljumma luften, som drog i smekande fläktar in öfver stranden på den vulkaniska ön, in från Medelhafvet.

— Mamma, lilla mamma — och pappa, pappa!»

Hon hade slagit armarna om deras hals, där de stodo, ängsligt lutade öfver hennes på soffan i salongen anordnade bädd. Och hon förde deras hufvuden intill hvarandra och sökte draga dem intill sitt stackars flämtande bröst, men denna ansträngning tömde alldeles ut hennes krafter, och hon sjönk med ett matt leende ned på kuddarna.

— Jag orkar inte, sade hon, det är ute med mig. Jag får inte se de första syrenerna, inte känna dem dofta, som jag drömt om där nere. Sätt er, så skall jag berätta er något — en nyhet, som ni aldrig drömt om — er flicka har gått och lofvat bort sig, utan att fråga pappa och mamma om lof. Tänk en sådan egensinnig och själfrådig dotter ni har!

Och då hon såg fadrens tviflande, något försagda min och modrens förvånade ansiktsuttryck, fortsatte hon, med en skymt af skälmaktighet, ly-

sande djupt där inne på bottnen af det mörka, feberaktigt glänsande ögat:

— Ni tycka väl att jag är en riktig liten toka, som kan tala så, jag, som kanske inte har tre dagar kvar att lefva. Ni tror naturligtvis att jag skämtar. Men jag har aldrig varit så allvarsam som just nu. — Om ni visste hur *god* han är, hur ädel och högsinnad och uppoffrande — skulle ha blifvit en så bra man, om inte... Nå ja, vi få ju ändå aldrig tillhöra hvarandra här på jorden. Han är för öfrigt bröstsjuk, han som jag. Två skal med angripen kärna. Vi passa ju ihop äfven därför. Jag skall dö snart, snart — kanske i morgon, kanske först i vårbräckningen. Han är inte så angripen som jag. Han skall få se syrenerna blomma, men nästa år, när vårsolen begynner glänsa öfver trädens nakna grenar och de frusna sjöarna, skall han vara borta. — Å, om ni kunde tänka er hvad han varit vänlig och uppoffrande emot er lilla flicka. När han hörde omtalas hur sjuk jag var, och att jag led så mycket af hemlängtan, anhöll han att få besöka mig. Jag kunde ej säga nej, ty han var den ende där nere, som talade mitt hemlands språk.

Så kom han — och hvad han kunde uppleta för många verkligt lugnande tröstegrunder. Jag var som ett litet barn, jag längtade så mycket efter mitt hemland och mina kära. Han talade om sitt eget land, om Finland, och sin hemlängtan, anförtrodde mig sin historia, ofullständig och sorglig som min, bara de första kapitlen i en bok, som aldrig skulle få någon fortsättning eller afslutning, sade han. Det var min enda glädje, mitt enda nöje, det enda som förmådde skingra sjukbäddens dödande enformighet och min brännande längtan efter er

mina kära. Det kändes så ljuft att höra hans vackra, manliga, af ett visst svårmod beslöjade röst, att han slutligen blef oumbärlig för mig. Hur täligt satt han inte vid min säng och talade om Norden på vårt språk, mitt språk, pappas och mammas språk, visserligen med en liten främmande brytning — han är från vårt gamla broderland, från Finland — men ändock på svenska. Ja, ni får säga att jag är oförståndig, vansinnig, men jag kunde icke handla annorlunda. Jag gaf honom min kärlek. Och nu dör jag så lugn och lycklig. Det var en tanke, som förföljde mig, pinade mig — jag hade icke fått *lefva*. Jag skulle dö innan jag ens hunnit bli kvinna, likt puppan, som aldrig bryter sitt skal, aldrig vecklar ut de fina fjärilsvingarna till flykt ut i lifvet och solljuset, utan förintas i sin vrå utan att hafva erfarit någonting. Nu är tomrummet fylldt, saknaden borta, puppan fick ändå fjärilsvingar, nu kan hon dö. Hon har fått sola sig en kort sekund — bada i ljus och värme — hvad vill hon väl mer? Under de där dagarna, då han satt vid min sjuksäng, utvecklade sig vår kärlek. Våra hjärtan ha genom lidandets gemensamhet och den samhörighetskänsla, som smärtan alstrat, dragits allt närmare till hvarandra. Han var den förståndigaste af oss båda. Han hade icke mod att tala om sin kärlek med en döende, men jag, *jag* — det var jag, som talade. Jag älskade honom och märkte hans återkärlek, och en dag, då han satt vid min säng och talade med mig om mitt hem, sade jag till honom:

— Kyss mig!

Först blef han så röd. Och så hviskade han med ett obeskrifligt uttryck af fröjd och jubel öfver sitt ansikte:

— Marthe.

Och han kysste mig.

Det är allt — hela historien om vår kärlek.

Då jag kände att döden började komma, ville jag hem. Han erbjöd sig så ifrigt att bli min följeslagare på den sorgliga färden, och om jag icke haft hans hjälp, hade jag nog aldrig förmått uppnå mitt hem för att få en sista omfamning, en sista smekning från dem jag älskar och som älska mig. Han pysslade om mig med de ömmaste omsorger, med en hand så mjuk som en mors, och med ett sätt som en erfaren sköterskas. Han har burit mig genom hotellernas korridorer, utför trappor, upp i järnvägarnes sofkupéer. Och då var han ändock därtill själf sjuk. Han skall inte lefva öfver nästa vår. Han skall dö och bäddas ned, han som jag — vår brudsäng skall redas några fot under jorden, och kyrkogårdens lindar och almar skola bestå vår bröllopssång.

Ja, pappa, lilla pappa och lilla mamma — nu ha'n I hört min berättelse — en sådan excentrisk varelse ni har till dotter. Lofva mig att älska honom som er son, då jag är borta. Och så skolen I bädda åt honom — på kyrkogården bredvid min grafkulle. Vi ha kommit öfverens om att vi så innerligt gärna skulle önska att få hvila vid hvarandras sida.

* * *

Det är så vackert och fridfullt där uppe på höjden, där kyrkogården utbreder sitt nät af sandade, trädkantade gångar. Dödens fält ligga där så tysta bredvid hvarandra, likt kvarteren i en endast på kartan utstakad stad.

Där borta under det lummiga lönnträdet, som höjer sina skälfvande blad likt utsträckta händer upp emot himlen, ligger en fin och välvårdad grafkulle; friska rosor blomma i alla fyra hörnen af den med ett järnräcke afskilda platsen, och en hängask sopar gräsmattan, till hälften undanskymmande ett enkelt marmorkors, på hvilket läses:

»MARTHE»

Och därunder står ännu ett namn, hvars förgylda bokstäfver ännu se helt nya ut:

»ERIC»

HJÄRTESORG.

Legationssekreteraren von Wolffensteins charmanta våning i ett af de präktigaste husen vid Arsenalsgatan var briljant upplyst. Det elektriska ljuset från salongernas venetianska kronor med deras matta, rosafärgade glaskupor flöt i skära strömmar ned öfver ett virrvarr af guldsmidda uniformer och glänsande svarta frackar, mot hvilkas uppslag ordensstjärnorna glittrade. Det flöt varmt och liffullt ned öfver damernas ljusa, luftiga toaletter och hvita, rundade axlar samt kom diamanternas prismor att brinna i en rödaktig färgton och halscollièrernas rubiner att glöda som bloddroppar mot snö.

Från orkestertribunen, som anordnats i ett hörn af den stora balsalen, porlade ett svall af glada, lekande toner, än sprittande liffulla, än sakta smekande i ändlöst bortdöende pianissimo, än djerfva och elektriserande i rytmiska, taktfasta löpningar.

Den unge attachén vid ***iska legationen stod med ryggen lätt stödd mot dörrposten och lät sin blick glida ut öfver salongen, der par efter par svingade förbi.

Det var ett ovanligt sympatiskt ansikte, och de mörka, litet drömmande ögonen, med deras uttryck af öppenhet och intelligens förlänade ett säreget behag åt de välbildade, kanske en smula tärda dragen med deras sydländskt gulaktiga blekhet.

En hand lades sakta på den unge attachéns axel, och då han hastigt vände sig om, stod hans vän löjtnant Silfverschiöld bakom honom i dörröppningen.

— Du dansar inte, tror jag?

— Nej, jag känner mig en smula trött efter förberedelserna till afresan — du vet väl, att jag ger mig af i morgon?

— Ja, jag hörde det på Börsen, der jag tittade in som hastigast i går afton. Du vänder tillbaka till södern — du lycklige dödlige, som får säga vårt åtminstone för tillfället föga tilltalande land farväl för att byta ut dess hårda luftstreck mot värmen och solen i ditt eget härliga hemland — ja, vet du hvad, jag rigtigt afundas dig.

Ett svårmodigt, besynnerligt leende gled öfver den unge attachéns ansikte, och det kom någonting fuktigt och beslöjadt i blicken. Det var dock endast en lätt, hastigt öfvergående skiftning i uttrycket, och medan färgen på de gulbruna kinderna blef om möjligt en nyans blekare, svarade han dröjande:

— Lycklig? Ja, kanske — och kanske icke! Jag har lärt mig att älska ert land, trots dess isiga vindar och oblida klimat. Jag känner på mig att jag kommer att sakna det... mycket... mycket.

Han hade åter fått det där egendomliga, tungsinta uttrycket i ögat, och hans blick gled ängsligt sökande rundt balsalen, där dansen då som bäst pågick.

Löjtnant Silfverschiöld betraktade sin vän under tystnad några ögonblick — så stack han sin arm under den unge diplomatens och drog honom med sig.

— Kom, låt oss dricka ett glas champagne vid buffeten — en afskedsbägare — synd i alla fall

att vi så snart nödgas mista dig — och, tillade han med ett menande leende, saknaden blir nog inte minst för damerna.

Det ryckte till i den unge attachéns ansikte, han försökte se likgiltig och oberörd ut, men han hade tydligen icke lärt den svåra konsten att bemästra sitt ansiktsuttryck, ty löjtnanten skyndade sig att söka utplåna det pinsamma intryck hans ord tydligen åstadkommit på vännen. Han kastade sig i ett nu och utan öfvergång in på de senaste historierna från societeten.

— Du känner väl grefve H., generalstabsofficeren? — Han har nyss återkommit från en tvåårig tjenstgöring vid 2:a österrikiska husarregementet i Wien. Hans förlofning med fröken Stolpe lär vara nära förestående, om man får tro hvad som hviskas. Du känner ju henne, inte sant? — För öfrigt en riktigt förtjusande flicka, smärt och högbarmad, med ett hår så ljust och med ögon så underbart mörka och blå — ja, det är en äkta nordisk qvinnotyp, men så kall, så kall, en riktig isdrottning. Vet du hvad, jag tror min sann det skulle behöfvas all söderns värme för att komma det hjärtat att smälta.

Han tog ur silfveriskylaren en flaska champagne och hällde det perlande, guldgula vinet i två glas.

— Skål, du lycklige! Och lycka till på din hemresa! Jag hoppas att du der nere inte skall ha allt för brådt med att glömma våra snöiga bygder och dess tröga, tungblodiga befolkning.

De båda vännerna klingade, och den unge diplomaten svarade förbindligt och med påfallande hjertlighet:

— Tack för dina vänliga ord — ert fagra land skall jag *aldrig* glömma. Hvad betyda väl dess is och snö — de mäkta ju ändå inte någonting emot värmen i edra känslor. Nej, tro mig, *jag* skall aldrig glömma ert vackra land eller dess varmhjärtade invånare.

* * *

Där ute i balsalen höll man som bäst på med kotiljongen. Den unge attachén hade återtagit sin plats och stod å nyo lätt stödd mot dörrposten, medan han lät sin oroliga blick irra ut öfver vimlet i salongen. Plötsligt stannade hans blick på *henne*, »isdrottningen», som hans vän löjtnanten skämtsamt kallat henne. Hon satt lätt tillbakalutad, och barmen höjde sig regelbundet, medan hon hvilade ut efter den senaste turens ansträngning. Hennes venstra hand hängde litet slappt ned öfver stolskarmen, och elfenbenssolfjädern vajade sakta fram och tillbaka i sin silkeskedja. Då och då lyste hennes ansikte upp af ett litet ansträngdt leende, när hennes kavaljer, den ståtlige generalstabsofficeren, med intresserad min lutade sig fram emot hennes stol och meddelade henne någon djupsinnig anmärkning öfver någon detalj af festen.

— Hon ser inte just så intresserad ut, hörde diplomaten en hviskande stämma säga bakom honom.

Och svaret på anmärkningen föll som ett piskslag öfver hans hjärta.

— Ah, kära du, det är bara förställning. Fröken Stolpe har inte för inte vårt lands förnämste diplomat till pappa.

Attachén kände sig så underligt beklämd. Han ville icke höra mer. Hvad tjenade det för öfrigt till, att han stannade qvar som en stum åskådare till den unge generalstabsofficerens framgångar eller för att höra på den skvallerhungriga mängdens tisslande anmärkningar eller öppna faddheter om den han älskade. Han sökte skaka af sig den känsla af isande bitterhet och dof vrede, som han kände allt mera bemäktiga sig honom, och vid ett tillfälligt uppehåll mellan turerna ville han bana sig väg genom balsalens vimmel för att nå fram till utgångsdörren och bege sig hem.

Då han passerade förbi fröken Stolpe, gjorde han en lätt bugning. Hon vinkade smäleende åt honom med sin solfjäder.

— Ni dansar inte, herr vicomte?

— Nej, min fröken, jag måste olyckligtvis spara mina krafter för blifvande strapatser under min hemresa, och därför ...

Men hon afbröt honom med en skämtsam åtbörd.

— Ja, det var så sant. Ni reser ju ifrån oss — vänder tillbaka till ert härliga södern — till solens och kärlekens land.

— Ja till solens, låt vara det, men hvarför specielt kärlekens? Ert snöland t. ex. har väl inte mindre förmåga att alstra kärlek än vårt varma klimat. Det är visst bara det, att känslorna här blir mera rena och — hvarför inte? — mera varaktiga än hvad södern med sina glödande passioner mäkta frambringa.

Hon såg på honom med en egendomlig forskande blick. Det var liksom hade två gnistrande stjernor med ens tändts där inne på djupet af de stora blå ögonen.

Så lutade hon sig fram emot honom och frågade sakta:

Talar ni af *egen* erfarenhet, herr vicomte?

Han betraktade henne tyst några sekunder, medan han dröjde med svaret. Men då han såg hennes ögon återtaga sitt vanliga, litet ironiska och högdragna uttryck, sade han hastigt:

Frågan är må hända litet ömtålig att besvara. Jag skulle kunna svara både ja och nej. Men nu ser jag er kavaljer återkomma, och jag vill inte längre uppehålla er, min fröken. Tillåt mig att säga er farväl!

— Vill ni inte först dansa ett hvarf med mig, herr vicomte, det är damernas fria val, som nu spelas upp — fastän — jag har ingen dekoration att ge er, då jag korar er till min riddare för ett hvarf rundt salen. Dock, vänta — se här!

Hon hade från den närstående hörndekorationen af grönt och blommor hastigt brutit en fin ljusgrön kvist af doftande gran och fäste nu denna provisoriska kotiljongsdekoration i knapphålet till hans frackuppslag.

Han bugade sig djupt, lade armen kring hennes smärta lif och dansade ut.

Då han återförde henne till hennes plats, stod fröken Stolpes svurne riddare, den ståtlige generalstabsofficeren, med sitt en smula självkära leende, väntande bakom den unga damens stol.

De båda herrarne helsade hvar andra förbindligt. Plötsligt fäste officeren sin blick på den unge diplomatens frackuppslag, och med ett skämtsamt leende sade han:

— Men hvad i all verlden är det för en de-

koration vicomten fått? Vet ni hvad det betyder att bära en grankvist i knapphålet?

— Nej, hr grefve, det vet jag sannerligen inte?

— Jo, det betyder *hjärtesorg*.

Diplomaten drog sitt ansikte till ett matt leende, och ett ögonblick fäste han sin blick på den unga flickan. Därpå svarade han långsamt:

— Så-å! Nå det kanske passar för mig. Ty nog är det hjärtesorg att nödgas lemna ert oförlikneliga land här uppe, ert vackra land, som jag lärt mig älska och värdera så högt. Så-å — att den där lilla gröna kvisten kan betyda så mycket — nå, jag tar den väl med mig som ett minne från norden, ett minne af den person, som gaf mig den.

Han bugade sig och gick.

När han stod ute i den klart upplysta vestibulen, drog han en hopplös suck, och medan betjenten hjälpte honom på med den pälsbrämade öfverrocken, tänkte han för sig själf:

— Det är således slut. Bubblan har brustit, den vackra drömmen om lycka är förbi. Jag skall vända till baka till mitt land, till »solens och kärlekens land», men mitt hjärta skall jag lemna kvar, mitt stackars hjärta, som icke tålt vid att utsättas för nordens is och snö.

Han gick långsamt ned för trappan och stod nu i mörkret utanför, väntande på sin vagn.

Med ens tyckte han sig höra en upprörd stämma, svag som en hviskning:

— Herr vicomte!

Han vände sig om.

— Fröken Stolpe!

— Ni... ni får inte missförstå mig, men... ser ni... jag... jag... menade ingenting med det!

— Min fröken, jag förstår inte...

— Jo, den där kvisten — af gran, som jag gaf er. Jag vill blott be att få den till baka!

Hon försökte göra sin röst lugn och naturlig, men rörelsen bröt fram i stötvisa, flämtande andetag mellan hvarje hennes ord.

Ser ni, *jag* tänkte inte på dess betydelse, och sedan ni gått...

Han kände att blodet välde fram med ilfart i hans ådror. Det var med ens som om en varm våg hade nått hans hjärta, och han darrade under inflytandet af en outsäglig, ständigt växande känsla af glädje. Han tog hennes hand mellan sina båda, och då han kände den skälfva af sinnesrörelse, sade han med rösten vibrerande af lycka:

— Men ni gaf mig den ju nyss — fäste med egen hand hjärtesorgens hopplösa symbol vid mitt bröst!

Han hade sakta lagt hennes vackra hufvud med dess ljusa hår mot sin axel. Hon brast i gråt.

— Förlat mig... särskildt mitt opassande och okvinliga beteende att så här trots all...

— Louise!

Det låg en verld af ömhet i stämman.

— Jag älskar dig! Ja, nu vet du det, fortsatte hon. Och jag ville inte att hela vårt lifs lycka skulle gifvas till spillo för en banal konvenansregels skull. Därför sprang jag efter dig.

Hon stod tyst några ögonblick, kvarhållen af den unge mannens kraftiga arm, som beskyddande lagts kring hennes lif. Så återtog hon:

— Hjärtesorg — skulle *jag* ge dig hjärtesorg? Nej, tusen gånger nej! Och om du reser i morgon, så... så...

Hon hade medan hon talade, tagit den lilla gröna kvisten ur knapphålet till hans frackuppslag.

— Hvad då, min egen älskade? frågade han med någonting hjärtegodt, men på samma gång skälmskt i tonen.

— Jo, då pryder den bättre sin plats *här*, svarade hon och slog till baka sin skyddande pelskrage, hvilken hon kastat öfver axlarna, när hon skyndade nedför trappan.

Hon höll leende den lilla gröna kvisten mot sitt bröst, rakt öfver hjärtat.

Han böjde sig ned och tryckte en innerlig kyss på hennes läppar.

— Min älskade, min egen trolofvade, *nu* kan ingen makt på jorden förmå mig att resa i morgon. Men om några månader får »isdrottningen» bereda sig att byta ut sitt härliga norden emot mitt land — »solens och kärlekens land».

I KRIG.

Dimmman låg öfver marken tät som en fäll. Och dagen dröjde ännu vid horisonten. Rödt lyste det mellan de mörka granarne, rödt på tallarnes stammar, som stodo där rundt omkring i sluttningarne, stela, kappraka som en trupp soldater under ställning.

Snön bredde ut sig som en hvit mjuk björnskinnsmatta, den jämnade marken och gaf åt landskapets linier en helgjuten afrundning, som smekte ögat. Den låg varm och mjuk öfver kantiga klippblock och hårda konturer, den pudrade lätt barrskogens mörka grönska och spred sig i hvita flammor öfver buskarnes knippen.

En fjällräf kom smygande utför den närmaste sluttningen. Han vände på hufvudet med små korta rörelser och såg sig omkring med misstänksamma blickar. Plötsligt ryckte han till och stannade blixtsnabbt midt i en snödrifva, de spetsiga öronen blefvo ännu spetsigare, och han gjorde några oroliga rörelser med hufvudet, medan den yfviga svansen sopade snön.

Hade han hört någonting? Vädrade han en fara?

Landskapet var ju lika stilla och ödsligt som förut, snön visade inga andra spår än dem hans egna smygande fjät åstadkommit, och tystnaden var

fortfarande lika djup och orubbad. Men nej! Nu förnams ett ljud långt borta. Det började som en svag dallring i luften, men det växte småningom, bredde ut sig, som ville det famna hela näjden. Det ökades till buller, det smattrade som en hagelstorm mot bräckliga rutor.

Hela landskapet vaknade vid detta buller, det rasslade mellan snöiga grenar, en halfsofvande kråka svängde ut i luften från sitt nattläger, en tallgren högt uppe på klippan, ett par morgonpigga ekorrar kilade upp och ned i en hvitstammig björk, som hängde ut öfver ett fjällstup, och den lyssnande räfven där nere i snön tog ett språng af förskräckelse samt försvann med vindens snabbhet i en smal dalremna.

Utanför tälten fortfor reveljen att dåna, och de små trumslagarne bearbetade sina halfvåta trumskinn med röda, frusna händer, som med svårighet kunde hålla pinnarne. Och hela lägret vaknade. Här och där stack ett yrvaket ansikte fram genom en tältlucka, ett hufvud utan hufvudbonad, med håret oordnadt, stående på ända, kinderna blåa af kölden och ögonen matta, blodsprängda af trötthet och utmattning.

— Så att vi nu äro i Norge, sade en ung beväringssoldat, medan han tog en handfull snö och gned sig i ansiktet med.

— Jo, så fort går det, genmälde den som tilltalats. Här sparar man inte på kanonmaten. Om jag bara visste orsaken till allt det här eländet, så... Hvad är det de skola kriga om?

— Ja, jag vet inte så noga, men norrmännen ville visst göra Björnsson till vice konsul eller nå-

got dylikt — och det ville inte kungen — eller om det var kronprinsen ...

Trummorna hade tystnat, de sista hvirflarnes eko smattrade ännu mellan fjällväggarna. Det ljöd som signaler från osynliga fiender, till höger, till venster, framför och bakom — det liknade aflägsna gevärssalvor eller hagelstorm mot bräckliga rutor.

Den lilla truppen hade kommit redan föregående afton. Den hade marscherat hela dagen, och den hade lidit förfärligt af kölden och de otillgängliga vägarne.

När order lemnats att slå läger, hade man knappast gifvit sig tid med att spänna upp tälten ordentligt. Man hade redt sin bädd midt i en drifva, kört ner tältstången genom snöskaren, spänt ut duken med några tunga stenar — och så hade de dödströtta beväringssoldaterna kastat omkull sig på marken under dessa illa uppsatta tält — de hade somnat i kappan, med kepien ned öfver ögonen. Då de väcktes af reveljen, störtade de upp med en känsla af stigande oro.

— Männ' tro det blir affär i dag? De sträckte på sina stelfrusna lemmar, tänderna skallrade i munnen på dem af kyla, kroppen var som förlamad, deras bröst krympte samman, och de tyckte, att hjärtat upphört med sitt regelbundna arbete.

* * *

Underlöjtnanten hade stannat strax innanför tältluckan till kompanichefens tält, och där stod han kapprak, orörlig midt framför sin förman.

Den unge officerens ansikte var blekt, och kring munnens ännu barnsligt veka linier låg ett

drag af trötthet, omöjligt att undertrycka, fastän pannans djupskurna veck talade om energi, och viljekraft glödde innerst i ögat.

— Löjtnanten skall föra 1:sta plutonen. Det blir nog hett som ett litet helvete för truppen, men vi måste fram. De skjuta som djäflar, våra motståndare — och de plocka ifrån oss hvar enda man, om vi inte röra på spelet. Men komma ni bara lyckligt ut på fältet därborta, så reda ni er nog. Men akta er för klipporna, håll er ur gevärshåll — och så, spara inte på patronerna. Låt gevärselden värma dem, om de skulle få frosskakningar, när de se er komma!

Den unge officeren stod orörlig några sekunder, liksom väntade han på vidare order — så sade han med tillkämpadt lugn:

— Skall ske, hr kapten!

Och tältluckan föll ned bakom honom.

Några minuter senare ljöd hans röst ute i tältgatan:

— 1:sta plutonen uppställning!

Och 1:sta plutonens soldater kommo springande, somliga med ömklig släpande gång, geväret hängande tungt öfver axeln och patronväskan på sned.

Så ljuder ett nytt kommandorop:

— Framåt!

Och när truppen kommer ned på slätten, pulsande genom de höga drifvorna, kommenderas vidare.

— Spridd ordning! — Jägarkedja!

Nu skymtar fienden fram där borta mellan buskarne i skogsbrynet.

— Till anfall! Lägg an! Fyr!

Och gevärssalfvorna dåna, krutröken slingrar längs marken, höjer sig långsamt och glider bort.

— Framåt! Eld! Hastig eld!

Soldaterna rusa mot skogsbrynet med värkande lemmar och tomma hjärnor. De piskas framåt af diciplinen, likt en skock oskäliga djur, hvilken drifves till slaktbänken. Där borta vid skogsranden skymtade otydliga, mörka figurer. Det är fienden — folk, som de aldrig sett, aldrig känt, folk, som ej gjort dem ett grand för när och med hvilka de ej växlat ett ondt ord.

Men ändå skola de tvingas att trakta efter deras lif, att förgöra dem, att genomborra dem med bajonetten, krossa deras hufvud med järnskodda gevärskolfvar, slå dem och trampa dem under fötterna. Alla mänskliga känslor måste hållas tillbaka, rofdjursnaturen måste fram, blodtörst och mordlust tränga genom.

Du *måste* förhärda ditt hjärta för att vara en god soldat.

Hvad rör det dig, att han, som nyss föll för din kula, var far till 8 små svältande barn och hade en stackars hustru, som älskade honom till vansinne — hvad rör det väl dig, att du genom ditt senaste skott släckte ut ett lif, som gaf de rikaste löften att en dag bli en heder för det norska namnet, hvad rör det väl dig?

Kriget är sadant, det förfärliga kriget, som ingenting skonar, som dödar hvarje känsla af ädelhet eller medlidande och höjer de låga instinkterna, de raa djuriska drifterna till högt skattade dygder.

Men gevärssalfvorna fortfara att smattra. Fienden har öppnat en mördande eld. Kulorna fara med ett tunnt hvisslande ljud genom luften. De sprätta upp marken i långa smala fåror och blanda den hvita snön med åkerns svarta mylla, de dansa

fram öfver drifvornas toppar, liksom toge de hundrafots långa språng i snön.

Då och då faller ett doft ljud, som när en sten kastas mot fuktig jord. Det är träffarne. Då gräfva de små infernaliska kulorna in sig i lefvande människokött, då krossa de ben och slita muskler — ådrorna öppnas, och lifvet väller bort med blodets röda strömmar.

— Ah, där föll en af beväringsmännen med ansiktet mot marken — han blir liggande. Kroppen skakas af kramprycknings och venstra handen arbetar konvulsiviskt.

— Framåt! Framåt! Öfver kamraternas kroppar stelnade i döden.

Den unge underlöjtnanten har stupat med en kula genom lungan.

En sergeant har tagit befälet.

— Framåt! Framåt!

Men fienden finnes ej längre kvar där framme vid skogsranden. De mörka korturerna af soldaterna ha försvunnit och gevärsskotten tystnat.

Ett kommandorop far genom krutröken:

— Elden upphör! Halt!

Truppen stannar och gevären sänkas. Där bakom ligga döda och döende spridda ut öfver snöfältet. De sårade kvida som barn i namnlös jämmer, och öfver de döendes ansikten ligger dödsskräckens fasa, ögonen stå vidöppna, händerna äro knutna och läpparne blodiga, genombitna under smärtan.

* * *

Inne på bondgården där borta vid fjällets fot har man beredt plats för ambulansen. I den stora

ladan lägger man de sårade rad vid rad. Där ligga de med blodsölade kläder, sargade kroppar — linnet är rifvet upp öfver bröstet och ansiktena äro så bleka.

Där framme, där ljuset silar in genom en af logens smala gluggar, ligger den unge officeren utsträckt på en halmkärfve. Han är dödligt sårad, högra lungan är genomskjuten.

Läkaren har nyss undersökt honom. Och nu talar den sårade med slocknande stämma:

Så — att jag skall dö, slitas från allt hvad man håller dyrt och heligt på jorden - skiljas från dem man älskar och som älska en — ryckas undan och bäddas ned i den kalla jorden. O, det är så kallt där nere — och mitt ungdomsblod är så varmt. Det skall stelna till is i mina ådror, och mitt hjärta skall stanna — som ett ur när fjedern brustit.

Kallsvetten pärlade i tunga droppar på hans panna, och bröstet arbetade som under trycket af en centnertyngd.

Men när han känner dödens vingslag susa kring sina tinningar, gripes han af ett sista begär att göra motstånd.

— Gud, min gud, hvad har jag gjort? Att dö — nu — från allt, allt... Men jag *vill* inte dö, jag får inte — jag har ju hustru och barn att lefva för — och min mor, min kära gamla mor... åh... låt mig lefva... åh herre Jesus... Fader vå...

Han faller baklänges ned på halmkärfven, som redan är vät af hans blod. Läpparne sluta sig, och tänderna bitas samman i kramp — den ungdomligt smidiga kroppen skakas af ohyggliga ryckningar..

Han är död.

Det smärtsamma draget öfver ansiktet försvinner, pannans nervösa rynkor jämnas ut i dödsminuten och underkäken faller slappt ned, blottande de vackra hvita tänderna — endast de stora mörka ögonen stå lefvande vidöppna, stirrande rätt upp mot logtakets dammiga tvärbjälkar med ett uttryck af namnlös ångest, hvilket verkar som en förfärlig anklagelse . . .

EN BROTTSLING.

Nu var det således slut, strafftiden var tilländalupen, hans brott var försonadt. Han var fri, och allt var åter som förr.

Hvilken outsäglig känsla var det ej att veta sig fri, att bege sig hvart han ville, att få andas den yttre luften, att kunna gå miltals i skogen, öfver ängar och marker, och att få tumla om i det gröna, saftiga gräset — alldeles som förr, när han var barn.

Barn? — Ja han var väl inte stort annat nu heller — 20 år var väl icke någon synnerlig ålder. Dock — hvad han kände sig gammal, så utgammal och mogen ända in i själen. Dessa två år hade fäst liksom centnertyngder vid hans andes vingar och kommit hans lätta, flegmatiska sinne att nästan stelna i bitterhet och förtviflan inom dessa fyra nakna väggar.

O, dessa tvänne år, hur förfärande långa hade de icke varit. Han tyckte att det var en hel evighet, som förflutit sedan han kom hit. Hvilka frätande marter hade det icke varit till en början att sitta här inne i den kalla, dödstysta cellen, där den matta dagern trängde sig in genom det lilla fönstret med de massiva gallerstängerna uppöfver honom! Hvilka tankar hade ej då kommit på honom! Och hur sakta hade ej dagarne gått, enfor-

migt som pendelns knäppningar. Där hade ej varit ett spår till omväxling eller förströelse för det domnande sinnet, ständigt hade de varit sig lika, dessa enahanda och själsdödande timmar.

Och så dessa korta promenader nere i cellgården, i den smala triangelformiga afplankningen, där tistlarne växte höga och frodiga längs det röda planket, och där gräset var afnött i en aflång krets till en gångstig, trampad upp af cellernas bebyggare under aratal af tunga fjät. Sedan in i den kalla, källarlika cellen igen, som nu var ännu skummare och dystrare än förut.

Men nu var ju allt det där slut, brottet var ju försonadt och allt glömdt.

Ja, så hade åtminstone fängelsepredikanten sagt, och då måste det väl vara så — han, den blide, vänlige mannen med det melankoliska leendet och den rena, harmoniska stämman, hvars klang lät dämpad såsom en under sordinen vibrerande sträng.

Han hade talat så tröstande till den arme fången, han hade kommit till honom i de mörkaste stunderna och samtalat med honom som en vän. Hur hade han ej uppmuntrat och tröstat den arme brottslingen! Ah, han hade präglat in hvarje ord, hvarje tonfall i hans röst och hvarje hans ansiktes minspel i sitt inre. O, dessa samtal! Där hade fallit liksom glittrande dagg och ljumt sommarregn på alla hans vissnade förhoppningar, och alla hans förbleknade framtidsdrömmar, som legat allra djupast i hans själ, hade fått nytt lif, hade börjat få form och färg, hade knoppats och slagit ut i blom, som rosorna för sommarsolen.

Hvad hade han icke sagt honom allt! Ah, det var så mycket, så oändligt mycket. Han hade sagt,

att det finns förlåtelse för allt, upprättelse och försoning efter ståndet straff. Och fången hade trott det, därför att han så oändligt gärna *ville* tro det.

Nu var det slut! Om några timmar vore han fri, fri, fri!

Han gick nervöst fram och tillbaka i den trånga cellen. Hur länge kunde det vara till morgonen? Ännu tycktes allt slumra omkring honom. Allt var så ödsligt och graftyst. Endast då och då förman han utifrån ett lätt knastrande i gruset, när den posterande soldaten gick ronden förbi nere under hans fönster. Han hörde det aflägsna ljudet af fängelseklockan, som slog, och han återhöll andedrägten för att lyssna. Hvad slog hon nu? — —

Han räknade fyra slag. Fyra — klockan var således endast 4. Men då kunde det nog ej dröja länge, förrän solen gick upp. Han satte sig på sängen och stödde armbågarne mot knäna, med ansiktet mot händerna. Han hade suttit orörlig en stund, då han hörde ett lätt buller mot fönstret. Han såg dit. Det var en sparf, som fladdrade med sina små vingar och slog mot rutan under sina bemödanden att sätta sig på kanten af fönsterluggen. I samma ögonblick slog solen in. Det var bara några små skinande fläckar, men det var dock sol. Fången sprang upp med strålande ansikte.

— Sol! jublade han, sprang som ett barn bort och tryckte sina läppar mot den matta solfläcken på väggen. Så stod han alldeles stilla en lång stund och bara stirrade på den bleka solstrimman, och så trängde oemotståndligt ett par tunga tårar fram i ögonvrårna. Han torkade dem hastigt och började sin vanliga enformiga promenad där inne i cellen. Tre steg — så stötte han mot muren

under gluggen — tre steg tillbaka, och han stod framför den massiva, järnbeslagna celldörren.

Utifrån hördes det aflägsna gället af en hane, som kungjorde, att det var morgon. Fången lade örat mot dörren. Han tyckte sig höra ett dämpadt mummel från korridoren, ett aflägset, entonigt ljud, ungefär som om en insekt surrat kring därinne i hans cell. Han ansträngde sig till det yttersta för att lyssna. Ja, det kom närmare — allt närmare — nu! Han sprang några steg tillbaka från dörren, som i detsamma öppnades. En sergeant trädde in. Han höll i handen den lilla svarta taflan, som haft sin plats utanpå celldörren. Han lyfte upp den mot ljuset från cellfönstret och läste: N:o 53 förfalskningsbrott, dömd till 2 års fängelse genom J—s rådhusrätts utslag den 17 maj 18—.

— Låt se, sade sergeanten, vi ha ju den 17 i dag? Ja visst — jo, det är nog rätt — jämt två år, strafftiden slutar i dag. Följ med ner, så skall ni få edra kläder, och så får ni gå.

Där flög upp en brännande rodnad på fångens förut gulbleka kind. Han fick lof att stödja sig mot väggen, ty det kändes, som om han varit berusad, och allt löpte rundt för hans blick.

— Således fri — ändtligen! Han gjorde en våldsam ansträngning och lyckades återvinna herraväldet öfver sin kropp. Bröstet spändes ut genom ett djupt och kraftigt andetag — så kastade han en sista blick bakom sig in i den lilla cellen, och så följde han stillatigande sergeanten. Han hörde tjänstgörande vaktknekten slå cellen dånande i lås bakom honom, och där föll liksom en centnertyngd från hans bröst.

Inkommen på fängelseexpeditionen fick han

sina kläder och klädde sig. En djup bugning för direktören — och sergeanten följde honom öfver den tysta fängelsegården, de dubbla portarne öppnades, och han stod utanför fängelset.

Några ögonblick blef han stående som förbländad.

Därute var det vår. Solen steg som en strålande guldskifva upp öfver den blågrå synranden, himlen var så blå och klar, och de nyss utslagna björkarne och almarne i fängelseallén spredo en obeskriflig doft, som smekte luktsinnet som den härligaste parfym. Det var så leende ljust, så fridfullt och härligt, att den frigifne tyckte sig aldrig ha sett naturen i sådan prakt.

Han gick några steg framåt vägen, som ledde till staden, men stannade snart och lutade sig mot ett af träden i allén. Hans fuktiga blick irrade omkring, och där spred sig ett drag af hänförelse öfver hans ansikte.

— Min Gud, min Gud, så vackert — aldrig trodde jag, att det var så vackert, mumlade han, och blicken flög öfver ängens mjuka grönska, där daggen gnistrade som skinande silfverperlor öfver den blå himlen med dess genomskinliga molntappar, som sakta gledo fram och sökte fördunkla solen, öfver trädens ljusgröna kronor och åkerfältens späda grönska, där de blåskiftande kråkorna promenerade i solljuset, plockande bland den spirande brodden, och öfver fästningsgrafvens lugna yta, hvilken endast här och där lätt krusades af den vaknande morgonbrisen och glittrade likt en krossad spegelyta.

I detsamma hörde han röster på afstånd och fortsatte att gå vägen fram mot staden.

* * *

Dagen lider mot sitt slut, och skymningen faller. Den frigifne kommer med snabba steg på den från staden ledande landsvägen. Då och då vänder han sig om och sänder en skygg, förvildad blick tillbaka.

Ändtligen är han ensam!

Han följer den smala fuktiga stigen genom skogen. Därinne är så tyst. Ett mystiskt halfdunkel råder, och den sjunkande solen silar in genom löfverket och kastar ett nät af svart och guld öfver de halfmultnade bladsamlingarne vid kanten af gångstigen.

Han tar af åt höger, böjer undan några grönskande hasselbuskar, tar ännu några steg i den mjuka mossan och sätter sig mekaniskt ned på en halfruttnad trädstam, som ligger ikull på marken.

Här inne är så tyst, så ljudlöst stilla, att det nästan påminner honom om cellen där uppe på straffängelset. En och annan fågel, som prasslade i bladverket öfver hans hufvud, en skalbagge, som rasslar i de vissnade löfhögarne, eller en insekt, som surrade upp ur gräset, äro de enda ljud, som förnimmas.

Den frigifne sitter med händerna för ansiktet, och mellan de magra, blåaktiga fingrarna sipprar tår på tår. Han fortfar allt jämt att gråta, han kastar sig framstupa i gräset och snyftar, så att hela hans kropp skälfver.

Detta var således förlåtelse och glömska, detta den försoning han väntat sig.

Han hade suttit där inne i cellen och drömt om förlåtelse.

— Min Gud, hvilken förlåtelse!

Alla hade stött honom tillbaka, som om han varit pestsmittad. Ej ett vänligt ord, ej ett uns af tröst eller medlidande hade mött honom.

Han hade varit hos sina forna bekanta för att be om ett råd, men man hade svarat, att man icke kände honom och bedt honom packa sig bort så fort som möjligt.

Han hade varit på tjogtals ställen för att söka plats, han hade uppriktigt omtalat sin sorgliga lifshistoria, sin ånger och sina förhoppningar på att nu kunna börja ett nytt lif, men man hade hjärtlöst och kallt svarat honom, att man ej hade någon plats för en fästningsfånge.

— Fästningsfånge? — Han stötte sitt förgråtna ansikte upprepade gånger mot marken och kände ett vildt begär att skrika, att han icke *var* någon fästningsfånge nu, att han lidit sitt straff, och att allt till följe däraf skulle vara glömdt.

— Glömdt? Nej, det visste han *nu*, att människorna *aldrig* kunde glömma, att en like en gång felat. Brottet kunde de möjligen förgäta, men straffet och den därmed förbundna vanäran, dem kunde de inte glömma. Han hade fått lära sig det i dag.

De talade så mycket om glömska och förlåtelse, de förde så flitigt försoningens ord på tungan, och, ändå dömde de så oändligt strängt.

»Han har suttit på fästning. Hvad gör oss mera vittne behof?» Ingen, ingen bekymrar sig om den fallne. Nedåt går hans väg, mot afgrunden, men ingen bryr sig om honom. Ingen stödjer honom i hans ansträngningar att åter komma in på hederns väg. En brottsling — hvem skulle väl befatta sig med en sådan! Fågelfri är han, utstött är han, isolerad från de »hederlige», som döma

honom förlustig sin ära, för kanske ett ögonblicks förvillelse.

Två år af lidande däruppe i cellen — hvad gjorde det väl honom! Hvad var väl det straffet mot det andra, mot domen, som aldrig fälldes, men som ändå brännmärkte honom för lifvet — dödsdomen öfver hans heder.

Han reste sig till hälften upp från marken och blef sittande på knä. Det bleka ansiktet, med de stora, förgråtna ögonen, riktades uppåt, där den blå himlen lyste mellan trädtopparne.

— Har ej heller *du* någon förlåtelse? hviskade han sakta.

De blåbleka, tunna läpparne rörde sig mekaniskt, och tyst sjönk han åter ned framstupa med ansiktet mot marken, och den spensliga, outvecklade ynglingakroppen skälfvande af gråt.

— — — — — — — — — — — — — — —

Borta vid horisonten sjunker solen i väster, och skymningens halfskuggor smyga fram mellan trädstammarne. Men där inne i skogen ligger den frigifne ännu kvar, utsträckt i gräset med ansiktet mot marken.

EN FROSTNATT.

Ny illustration 22 aug 1885

Det var så ljust, så ljust, så genomskinligt blått och klart i luften. I de späda, ljusgröna bladknopparne spirade det så liffullt, och gräset lyste redan saftigt emellan gatstenarne.

Naturen var nyfödd och vårfrisk, och det låg ett gladt leende i hvarje ansikte, ett vårskimmer i hvarje blick.

På stadens gator vimlade det af människor, som i lätta vårdräkter strömmade utefter trottoarerna och inandades den milda vårluften i fulla, djupa andetag. Vid ena utkanten af staden låg straffängelset med sina höga gluggförsedda celltorn och dystra logementsbyggnader.

Här härskade stillhet och tystnad — ett dystert allvar, som verkade hemskt i den allmänna liffullheten och det rörliga vimlet på stadens gator.

Äfven ofvan den trånga fängelsegården höjde sig ju himlen blå, luften var lika vårljum, och emellan stenläggningen på gården blommade maskrosorna och spände ut sina gula lysande blomställningar — men vårstämning fanns ej härinne.

Öfver gården vandrade fångarne i spridda grupper, iklädda den grå fångdräkten, men det låg endast kufvadt raseri eller slapp, djurisk undergifvenhet i

deras drag, ej en skymt af glädje eller hopp, äfven om ett och annat stereotypt hånleende dröjt sig kvar och rotat sig fast kring de bittert hoppressade läpparne.

På den höga, massiva stentrappan, som förde upp till logementet, hade en fånge satt sig tyst och orörlig, stirrande rakt ned framför sig. Han hade knäppt upp den tjocka, grå västen och genom öppningen framskymtade en grof, men ren skjorta.

Så lyfte han blicken från marken, det skimrade till i det stela ögat, då det föll på dem där borta, de gråklädde, hopsjunkne männen, hans kamrater.

Kamrater? Det smög sig en hektisk, blodfärgad strimma öfver hans gulbleka, insjunkna kind och det oroliga, grå ögat med den skygga blicken sänktes hastigt.

Ja, ja, det var ju så, han var deras kamrat, det stod ju på ryggen af hans jacka L. F. — detta hopplösa L. F., som betydde att det aldrig mer skulle blifva som förut, aldrig skulle han få se solen och den blå himlen annat än genom det lilla förgallrade cellfönstret eller inom den ram, som den trånga fängelsegårdens murar åstadkommo, aldrig få glädja sig åt friheten.

Hvad det låg omätligt mycket i det enda lilla ordet frihet! Förr hade han ej vetat, hvad det ville säga att äga den, nu — nu först först förstod han, nu kände han det bittra, det outhärdliga i att hafva förlorat den.

Så lyfte han sin hand, trefvade innanför västen och drog fram en liten smutsig, hopskrynklad papperslapp, synbarligen rifven ut ur en tidning.

Mekaniskt rörde sig hans läppar och upprepade sakta dess innehåll.

Det var helt kort. Ett telegram till någon tidning: »*Mord.* Natten till i går nedstötte studenten Gunnar Falk med dolk handelsbiträdet — — —

(Den lilla notisen saknade slut, resten var bortrifvet). Det var allt — men fången läste i dessa få rader en hel historia om ungdom och förblindelse, krossad lefnadslycka, tårar, blod och kval.

Han hade varit så lycklig, ja öfvermodig och stolt, då han ändtligen efter ett decennium af sträfvanden hade vunnit segertecknet — den hvita mössan.

Hvilka skimrande luftpalats hade han ej rest sig i sin otyglade fantasi. Han hade lefvat sig in i detta tillkommande, som hans inbillning skapat honom, frossat af dessa njutningar, som tanken på en glänsande framtid städse bereddde honom, men — så hade det kommit, det förfärliga uppvaknandet, slutet på hans dröm.

Hur hade det gått till? Det visste han ej. Det hade kommit så hastigt, det hade smugit sig på honom som frostnatten — det hade kommit så dolskt och härjat blommorna i hans inbillnings lustgård, det var hvad han mindes, det var det enda, som syntes klart genom rusets dimma, då han stod inför sina domare.

Man hade dömt honom. Nu hade han lefvat 3 år i fängelset, men ännu stod straffet oafkortadt kvar, ännu stod det där L. F. efter hans namn, han hade själf sett det, då han hjälpte till med skrifarbete på kontoret.

Han hade lidit outsägligt under dessa år, men

han hade sorgfälligt gömt sina kval inom sig, och följden hade blifvit, att den fordom starke och lifskraftige ynglingens helsa hade brutits. Och nu — nu var han sjuk, hopplöst, det hade läkaren sagt honom, och snart skulle han dö, stoppas ned i den kalla grafven på förbrytarnes kyrkogård, glömd och föraktad.

Men det var så hemskt att dö — om det ännu funnes hopp, han skulle kanske kunna skapa sig en framtid där borta i den fjärran västern, där ingen kände hans brott och förnedring.

Framtid? Han log ett bittert, hopplöst leende öfver sin egen tanke — det fanns ju ingen framtid för honom. Men så smög det sig på honom: kanske, kanske kunde han få nåd? Den tunna, blodfattiga underläppen darrade spasmodiskt. Åh nej, det ville han inte. Att ha konungens nåd att tacka för sin frihet, nej, då skulle han aldrig kunna hysa aktning för sig själf — och det kunde han ännu, trots sin olycka. Han hade aldrig kunnat öfvertyga sig själf om, att det var ett brott, fast människorna hade dömt honom så hårdt.

Det enda, som aldrig ville sluta att pina honom, det var ovissheten om hur hans föräldrar tagit det. Han hade aldrig hört något från dem på de tre år, som förflutit efter hans häktning. Hade de dömt honom äfven de? Han trodde det knappt, fastän han kände sin fars nästan spartanska rättskänsla och hans fasa för lagbrytare. Arma, kära föräldrar!

Allt djupare sjönk hans hufvud ned mot bröstet, och då sväfvade för hans inre blick ljusa leende bilder från hans barndomsår, lekande, gyckande och ständigt solljusa drömmar om gamla kära minnen.

Allt högre steg solen. Nu smög den några varma strålar öfver muren till den ödsliga fängelsegården och så gnistrade och bröto de sig i tvenne mörka fuktfläckar på trappsteget nedanför där fången satt.

Det dånade doft i porthvalfvet, gallerporten öppnade sig med ett skärande missljud från de skrofliga järnhängslena, den tunga nyckelknippan skramlade i vaktknektens bälte, då han kom fram öfver gården.

— N:r 7 Falk? sporde han en närstående fånge. Den tilltalade kastade en nyfiken blick på den frågande samt visade bort mot trappan.

Knekten tog fram ett papper samt gick dit bort.

— Falk, sade han.

Den tilltalade höjde långsamt på hufvudet, och det låg någonting så slappt och dödt, så oerhördt kvalfullt undergifvet i den blick, som riktades ur det fuktiga ögat, att fångknekten lämnade papperet till fången först sedan han med vek stämma sagt:

— Nu ska' han inte ta det så hårdt.

Fången tog papperet.

Blott en enda flyktig blick kastade han på detsamma — så sjönk han tillsamman med hufvudet hvilande mot den tunga ekdörren bakom honom.

Middagsringningen ljöd, och fången reste sig långsamt, men det fuktiga skimret i ögat var borta, och det låg något hemskt i den vidöppna, stela blicken, som stirrade rakt fram i den tomma rymden.

— Fader, fader, förlåt! — Blicken var lika stel, men den riktades omedvetet uppåt. Papperet höll han ännu i handen så hårdt, så hårdt.

Det var ett telegram — blott tre ord: Pappa är död.

Gerda.

RESIGNATION.

Klockan är 11 på förmiddagen och det är fullt med patienter i doktorns mottagningssalong. Genom de höga fönstrens tunga draperier silar vinterdagern sparsamt in i det stora rummet, med sina massiva ekmöbler och sitt polerade skelett på en ställning i ena hörnet. I den fyrkantiga, grönglacerade kakelugnen brinner en björkvedsbrasa sakta ned och kastar då och då en matt eldreflex öfver de mörkpanelade dubbeldörrarne, som leda till den uppburne läkarens inre rum.

Då och då öppnas dörren till förstugan för att släppa in en ny patient — mest torftigt klädda människor, med en prägel af fattigdom icke allenast öfver dräkten, utan äfven öfver hela gestalten, där den i de flesta fall tycktes riktigt krympa samman under trycket af nöd och armod.

Och alla ha de ett drag af slapphet och lidande i sina ansikten. De magra kinderna äro så ihåliga, och brinner där en och annan röd fläck på de bleka anletsdragen, så skvallrar den om hektiskt ursprung.

Dörren öppnades gång på gång af nyinträdande, som kommo för att söka doktorn — den berömde specialisten i afseende på lungsjukdomar och bröståkommor.

De öppna dörren så sakta och försiktigt som ville de inte upplåta den en hårsmån mera, än som

vore oundgängligen nödvändigt för deras utmagrade kropp att glida in.

Hvad det glimtar i det matta ögat, då de känna den behagliga värmen i rummet stöta emot kylskrumpet ansikte.

Så öppnas dörren till doktorns inre rum, och en ung dam kommer ut. Ögonen stirra röda och fuktiga fram bak den hvita, spetskantade näsduken, på hvilken några mörka blodfläckar skimra.

De väntande i doktorns förmak betrakta henne, men hon gömmer hastigt sitt ansikte i näsduken, ty de fattiga sjuklingarnes medlidsamma blickar skrämma henne.

— Stackars fru — så rik och så olycklig, säger ett litet blekt, lungsiktigt fruntimmer, medan hennes blick ännu medlidsamt stirrat rakt fram på golfvet, där en smal damstrimma, som den förnäma sjuklingens sammetssläp nyss ref upp, hvirflade i solstrålen från fönstret.

— Det var visst blodspottning, säger den lungsiktiga, i det hon böjer sig fram mot sin granne.

— Ja, så vida det inte var blodstörtning, genmäler grannen med en djup suck.

— Ja, de rika äro minsann inte fredade de — för när sjukdom och uselhet vill hemsöka en människa, så kan det träffa hvem som hälst, säger den lilla bleka, efter att ha suttit tyst en stund.

Grannen stirrar själsfrånvarande ut i rummet, i det hon nickar ett stumt bifall till anmärkningen.

Så öppnas dörren åt gatan, och en arbetare kommer in. Öfver den sotiga blusen har han kastat en trasig rock, och det onaturligt bleka ansiktet är ännu strimmigt af rök.

Han sätter sig på en ledig stol i närheten af

kakelugnen och riktar då och då en halft otålig, halft längtansfull blick mot dörrarne, som leda in till doktorns inre rum, allt under det han håller sina händer med de styfva grå fingrarne utspärrade framför den värmande brasan, som nu sjunker samman allt mer under ett gråhvitt täcke af lätt falaska.

Tåligt sitter han kvar orörlig och väntar på, att hans tur skall komma, medan ett drag af spänning och ångest sakta smyger sig upp i hans ansikte.

Den ene efter den andre försvinner i det inre rummet och kommer åter ut, passerar genom mottagningsrummet för att gå.

Nu är han ändtligen alldeles ensam kvar. Dörren öppnas, och en gammal kvinna går ut. Det är nu hans tur.

Han reser sig med ansträngning och stapplar med sviktande knän bort mot dubbeldörrarne.

Tamburdörren kastas upp, och en elegant klädd herre skyndar in — förbi den fattiga arbetaren, som ej har mod att protestera.

Det går om en stund, så går också den siste besökaren sin väg.

Den sjuke arbetaren griper krampaktigt i dörrens handtag, som han tvekande vrider om — så är han inne hos doktorn.

— Jag vill fråga doktorn, börjar han med darrande stämma och nedslagna ögon. — Jag har liksom fått något ondt — det består visst i — i bröstet — — jag känner — — det är så — — jag vet inte, men jag hostar så mycket, och jag kan knappt andas — somliga tag.

Ansträngningen eller måhända sinnesrörelsen har drifvit upp blodet till hans ansikte, och där

glänsa tvänne mörkröda, begränsade fläckar på de utstående kindknotorna.

Det blir alldeles tyst några ögonblick, under det doktorn ser skarpt på den sjuke.

Plötsligt bryter han tystnaden.

— Ditt namn?

— Magnusson, Karl Magnusson.

— Hvad har du för yrke?

— Jag arbetar på gjuteriet.

— Gjuteriet — Jaså, hm. — Nå, hvari består ditt arbete?

— Jag ser till vid smältningen.

— Smältningen — det vill säga du har alltid ditt arbete i närheten af smältugnen — har du haft den platsen länge?

— Ja, inte densamma, men likadana, har jag haft i nära 15 års tid.

— Så länge — och du har inte förut känt något?

— Nej.

— Du är väl med i någon sjukkassa?

— Nej.

— Inte, men — —

— Ja, ser doktorn — när man inte förut varit sjuk, så gör man sig alltid säker — och så för öfrigt — man drar sig förstås för den lilla afgiften. Förtjänsterna ä' inte öfverdrifna, och barnen många, så att — —

— Du får lof att lämna din nuvarande sysselsättning, om du skall ha *någon* utsikt att återfå hälsan.

Arbetaren betraktar tviflande läkarens orörliga ansikte.

— Skall jag — — —?

Doktorn ser medlidsamt på sin fattige patient.

Den förut hårda och affärsmässiga tonen får en mjukare och vänligare klang, och han svarar:

— Ja, det är mitt allvar — ni måste helt och hållet lämna er nuvarande sysselsättning — det är den, som brutit er hälsa — och om ni fortsätter, är lifvet oåterkalleligen gifvet till spillo för er.

Den bleke arbetaren spritter till — men så ler han — ett matt, tvunget leende darrar några sekunder på hans läppar.

— Det är väl inte så farligt — doktorn vill bara skrämma en fattig sate, hviskar han, i det han ånyo riktar en forskande blick mot läkarens energiska ansikte.

— Jo, svarade doktorn långsamt, det är farligt — de giftiga gaserna och det fina rostdammet skola släcka ert lif lika säkert som jag släcker ljuset på mitt nattduksbord.

— Och om jag slutar?

Så måste ni fara åt södern — den milda luften där är det enda, som kan återgifva er hälsan.

Arbetaren står tyst en stund, under det han sakta böjer hufvudet ned mot det hopsjunkna bröstet. Så lyfter han långsamt blicken från golfvet, och där ligger ett iskallt, onaturligt lugn öfver hans tärda anletsdrag.

— Dödsdömd således?

Den härdade läkaren vänder sig bort.

— För resten, tillägger sjuklingen, så — det är ju alldeles omöjligt — det *kan* jag inte. Jag har ju hustru och sju små — det yngsta bara tre månader — att försörja. Och jag har ju bara mina händer. Lämnar jag nu arbetet, så få de små svälta. Hustru min och jag äro ju, förstås, inte ovana vid den matordningen — så det gör mindre med oss.

Men de små, ser doktorn — tack vare Gud, så har jag förut haft både hälsa och krafter att hålla bröd på bordet och litet värme i stugan. Men om jag nu slutar med arbetet — ja, då är det fattighuset för oss allihop — nej, det är nog bäst...

— Men du *kan* inte — du *får* inte fortsätta. Det är lungsot — säker död!...

— Får jag inte? — och hvem hindrar mig, om jag får fråga? säger arbetaren med en trotsig klang i rösten.

— Ni får lof att tänka på er själf — och er familj — ni kan inte på det sättet — — — — —

— Ja, ja, tack ska' ni ha, afbryter den sjuke, jag förstår och värderar er vänlighet, men jag kan inte ändå göra som ni säger. Jag vet ju nu hur det är — det är inte värdt att streta emot, när vår herre vill ha en härifrån. Och i alla fall, om jag slutade med arbetet, inte blefve jag väl frisk för det, inte — Nej — — jag — — — är — — — dömd — — till döden — —

Det rycker konvulsiviskt kring han infallna mun, hela den magra gestalten skakar af sinnesrörelse, och han anstränger sig till det yttersta för att återhålla en tår, som kväller fram. Men det är förgäfves. Den faller — tung som en blydroppe — från den sotiga kinden ned på mattan.

— Nej — han kväfde med våld en snyftning — här står jag nu och blaskar ner doktorns mattor — adjö och tack!

Han vände sig till hälften mot dörren.

— Det var sant, jag glömde att fråga, hvad jag blir skyldig, jag skall betala på lördag, då jag får min veckopeng.

Doktorn hade litet svårt att få fram orden.

— Ingenting.

Rösten lät nästan barsk, men han fick brådt att vända sig om. Det var något som brände i trakten af hjertat, tyckte han, och det kom något vått i ögonvrån.

Så kom arbetaren bort emot honom, och då doktorn vände sig om, grep den sjuke hans hand — ett stadigt, trohjertadt grepp af de magra, seniga fingrarne.

— Tack, hr doktor, tack — och så adjö, jag måste skynda mig — har redan sinkat mig alldeles för länge.

När han stod med handen på låsvredet, vände han sig om.

— Förlåt, herr doktor, men när ni skrifver ut dödsattesten öfver gjutaren Karl Magnusson fram i vårdagarne — så — kanske ni skulle vilja säga ett sån't där hjärteord till tröst åt hustru min också — stackarn.

Han öppnade hastigt dörren och försvann.

Doktorn gick bort till sin länstol vid skrifbordet. Han satte sig och stödde armbågarne mot bordsskifvan.

— Det var ändå för egendomligt med menniskorna. Hvilka kontraster lifvet ändå kunde visa fram. Så i dag t. ex. Å ena sidan en ung, rik, vacker fru, som faller i konvulsiviskt tröstlös gråt öfver en förlorad framtand — en fattig tand, som dock kan ersättas med en ny. Och så å andra sidan denne fattige arbetare — dödsdömd vid 33 års ålder, och där det enda tänkbara räddningsmedlet är otänkbart —, en paradox, ett hån nästan, att tala om Medelhafvet och Siciliens milda klimat

såsom botemedel för en daglönares sjukdom -- en daglönare med hustru och sju barn.

Redligt har han kanske arbetat och verkat på sin obetydliga plats under hela sitt gångna lif. Och så att nu dö i sin kraftigaste mannaålder — att slitas från maka och barn, som älska honom — och så väl behöfde honom.

Men ändå är han lugn, ingen vild förtviflan förvrider hans drag. Ändå utbrister han inte i förebråelser mot samhället, ändå säger han inte, att det är orätt och att han inte *vill* dö nu, då lifvet ännu kunde ha så mycket skönt, så mycket af glädje och fröjd att bjuda honom.

Fattige olycklige! Hvar tog du väl ditt hjältemod och ditt dödsförakt ifrån? Hvem lärde dig väl den svåra konsten att resignera ända in i döden? Var det medvetandet om allvarlig pliktuppfyllelse, som gaf dig ditt hjältemod? Eller var det samma känsla, som besjälade forntidens martyrer, hvilka jublade under kvalen och dogo med ett leende på läpparne?

BORTA.

Hon gjorde ett slag framåt bron, vände plötsligt och blef stående på kajen, orörlig som en bildstod. Borta vid horisonten kunde hon ännu skymta oceanångarens väldiga skrof, som allt mera smälte samman med den blågrå synranden. Nu syntes endast en gles, gråhvit rökstrimma, som stod som ett streck emot den ljusa bakgrunden, parallelt med den skarpt markerade linien mellan himlen och hafvet.

Hon vände sig om och började med små hastiga, litet nervösa steg gå uppåt staden. Ännu en gång stannade hon och vände sig om, ännu en gång flög en blick längs den för morgonbrisen gungande vattenytan ut mot väster, där nu äfven den ljusa rökstrimman försvunnit. Så fortsatte hon åter sin gång, medan nästan omedvetet en suck smög sig fram öfver hennes läppar.

— Borta! Jaså, han var borta nu! Hon sökte förgäfves sätta sig in i den tanken. — Nå ja, det var kanske bäst som skett, bäst att det var som det var. Nu skulle hon väl ändtligen få ro för alla dessa egendomliga tankar, som fått makt med henne på senare tiden, nu skulle hon få tillbaka sitt lugn, och lifvet skulle ånyo flyta in i sin vanliga lugna strömfåra, nu sedan det störande ele-

mentet aflägsnats. Hur besynnerlig hade hon inte känt sig till mods de sista veckorna af deras bekantskap. Det var för egendomligt! Hon hade aldrig kunnat känna sig riktigt lugn, där hade legat en gnagande oro innerst i hennes sinne allt sedan den där dagen, då han låtit henne förstå hur det egentligen var fatt med honom.

Hur väl hon mindes honom den gången. Det hade legat någonting så hjärtegodt, något så mildt och vekt öfver det eljest osympatiska ansiktet, de bleka, magra kinderna färgades af en varm, vacker rodnad, och i de grå ögonen, ur hvilka intelligens och godhet lyste fram, riktigt brann det af entusiasm. Ock så han talade sedan! Aldrig hade hon trott honom mäktig af ett sådant språk, sådana upphöjda och ädla tankar, parade med en sådan hjärtevinnande anspråkslöshet. I glödande ord hade han skildrat sitt eget lifs historia, hur tomt och kärlekslöst och mörkt det flutit fram hitintills och hur nu ändtligen en solstrimma kastats tvärs öfver hans väg. Han hade stannat, han ville så gärna stå kvar i solen litet längre, trots han kände med sig att ljuset skulle blända honom och vägen bli så mycket mörkare, lifvet så mycket kyligare sedan han lämnat den lifvande och värmande solstrimman bakom sig.

Han hade på ett så rörande anspråkslöst sätt bedt henne om förlåtelse därför att han icke kunnat motstå frestelsen att låta henne spela rollen af solstråle — solstrålen, som lyste öfver hans väg och värmde hans hjärta.

Han visste ju så oändligt väl, att han ingenting ägde, som kunde fängsla en kvinnas hjärta; naturen hade varit njugg emot honom vid utde-

landet af sina rikaste håfvor — han var intet söndagsbarn . .

Hade hon lydt sin första ingifvelse, skulle hon ha slagit armarne om hans hals och lagt sin varmt rodnande kind emot hans. Men hon hade behärskat sig och svarat med sitt mest kyliga småleende och i iskall ironisk ton:

— Åh, hvad kandidaten diktar väl. Vet ni, det där blefve en ypperlig roman — i den gamla småtrefliga stilen. Vore jag i edra kläder...

I det ögonblicket hade hon kommit att se upp. Hvilken blick ur det grå ögat, hvilket oerhördt smärtsamt uttryck i det bleka ansiktet. Det var som om någon bjudit sin hand till en hjärtlig handtryckning och fått ett slag i ansiktet i utbyte.

Ett leende, så på samma gång smärtsamt och undergifvet, några spasmodiska ryckningar kring de bleka läpparne och två ord — till hälften en fråga, till hälften ett kväfdt utrop:

— Hån således!

Så hade han tyst bugat sig, ödmjukt och djupt — som en domfäld, inför sin domare — och lämnat henne ensam.

Men, åh hur hon lidit sedan han väl var borta, hur hon gråtit öfver sin hjertlöshet och hårdhet emot honom. Det var ju visserligen bara af medlidande, men... ändå.

Ty inte kunde väl hon tycka om den där fulingen, som alla andra flickor hyste sådan motvilja för. Åh nej! Bättre smak än så hade hon väl, men synd var det om honom i alla fall, stackarn. Ty han kunde ju inte rå för att han råkat tycka om just henne. Lugnt kändes det i alla fall att veta, att han nu var borta. Hon kände sig till mods

som om hon besvärats af en orolig dröm. Men nu hade hon vaknat, och nu borde hon tänka på att glömma denna dröm.

Långsamt och med trötta steg gick hon upp för de mattbelagda trapporna till hemmet, ringde på tamburklockan och blef insläppt af kammarjungfrun, som betraktade henne nyfiket.

Hon kastade af sig kappan och sprang hastigt in på sitt rum, hvars dörr hon reglade efter sig.

En lång stund stund stod hon upprätt, alldeles orörlig midt på golfvet, och det glänsande mörka ögat stirrade med ett uttryck af ångest rakt ut genom det väldiga fönstret, som öppnade en vidsträckt utsigt öfver det praktfulla hamninloppet.

Där borta vid synranden var det, som ångaren försvunnit, därborta bade jämväl *han* försvunnit, som för hennes skull lämnat fosterbygd, framtid, förhoppningar och allt för att *aldrig* återkomma. Hon hade icke återsett honom sedan den där gången, men hon visste att det var för hennes skull han lemnade hembygden och en ytterst lofvande, redan påbörjad ämbetsmannabana. Hon hade fått veta dagen då han skulle resa, och hon hade smugit ner samt på afstånd bland hopen af människor sett hans bleka ansikte.

Och nu skulle han aldrig mer komma tillbaka. Aldrig — åh jo, nog komme han väl tillbaka någon gång. Och om inte, så — hvad bekymrade det henne på det hela taget? Men i alla fall — hon hade gjort honom orätt, hon hade förolämpat honom, och nu — ja, nu visste hon inte hur mycket hon skulle velat gifva för att få bedja honom om förlåtelse, därför att hon sårat honom. Hon kunde inte begripa hur hon kunnat vara så elak emot

honom eller hur han kunnat ta det så ödmjukt och undergifvet.

Om hon bara inte visat sig så ovänlig emot honom eller åtminstone inte hånat honom, då hade kanske allt kunnat vara annorlunda.

Om hon bara vetat, att han skulle lämna ett sådant tomrum efter sig! Men inte hade hon kunnat tro att hon skulle komma att *sakna* honom, fulingen, som ingen af de andra flickorna kunde med.

För resten, det var bestämdt bara inbillning! Inte saknade hon honom, inte — det skulle han inte inbilla sig. Och inte gjorde han henne någon skada med att han for — fast hennes hjärta slog så oroligt, när hon tänkte på honom, och tårarne hotade att mot hennes vilja bryta fram, när den tanken fick makt med henne, att han nu kanske för alltid var — *borta*.

INNEHÅLL:

Islossning ..... sid. 3
Den gamle komministern ..... „ 27
Marthe ..... „ 39
Hjärtesorg ..... „ 55
I krig ..... „ 67
En brottsling ..... „ 77
En frostnatt ..... „ 87
Resignation ..... „ 94
Borta ..... „ 105

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 401023581